

ABONAMENTUL:

28 — Cor
 jumătate an 14 —
 3 luni 7 —
 o lună 2-40 —

Pentru România și
 străinătate:
 la an. 40 — franci

Telefon
 pentru oraș și interurbane
 Nr. 750.

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Zrinyi Nrul 1/2.

INSERȚIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Local
 deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

ROMÂNUL

Habsburgii, Maghiarii — Români

De Dr. Mihai A. Popovici

II.

Să ne întoarcem privirea la stările noastre actuale și la năzuințele politice ale națiunii dominante în acești 45 de ani în urmă. Fără înconjur politica maghiară se bazează pe ideea de stat maghiar-național. Tendința e crearea statului unitar-maghiar independent. Mijloace: în politica externă, ruperea de Austria, în politica internă, maghiarizarea cu orice preț. Din punctul de vedere maghiar, ideea, dacă ea are sorti de izbândă e justificabilă, în timpuri platonice n'au ce căuta în politica reală — dar devine o catastrofă și pentru ei, dacă ideea e o iluzie lipsită de bază reală, o utopică imposibil de realizat. În 45 de ani dovedesc, îndeajuns, că în politica internă s'a alergat după o chimă. Rezultatul acestei încercări e că toate naționalitățile din Ungaria sunt dusse la statul cu aceste tendințe. Politica conducătorii lor politici nu s'a mulțumesc să o motiveze cu egoismul național — ci merg atât de departe încât încearcă să ridice la rangul de postulat politic al Europei de mijloc, care nu poate admite o împreunare a slavilor de nord cu cei de sud. Națiunea maghiară e chip cheie să stea veghe la căpătâiul intereselor imperiului german. Cetățenii noștri germani nu lasă dovada cea mai zdrobitoare, că platforma aceasta e numai o ademenire pentru cei ușor crezători ai împărăției lui Bismarck — și tot dovadă suntem și noi, că nu suntem slavi — ci împreună cu frații noștri din regat am fi chiar zid de despărțire între slavii de sud și de nord. Dacă e vorba să dăm vre-o importanță opiniei publice din Europa, apoi în largul lumii nu se mai află bărbat cu capul luminat, care să nu condamne și tendința și sistemul actual din Ungaria: și să nu știe de deosebire între platforma chip morală, pe care bărbații de stat maghiari încearcă să-și justifice acțiunile lor și între scopul direct și imediat, imoral și anti-civilizat.

Politica lor nu e alta și nu poate fi alta decât nimicirea națiunilor nemaghiare, pentru ca pe ruinele acestor națiuni să-și asigure viitorul și puterea. Voesc o țară unitară națională maghiară, independentă și nimic alta. Noi — n'avem nici un motiv de ce să nu-i credem. E firesc deci, că ei sunt dușmanii oricărei națiuni, streine de-a lor în statul Ungar. În urmărirea acestui principiu n'au ce să caute în statul acesta tendințe separate. Libertatea națională a diferitelor națiuni nu se poate

impăca niciodată cu tendința de estirpare a acestor națiuni: ar fi o absurditate.

Traducând în practică tendințele acestea, nici n'au luat bine puterea în mână la 1867 și lupta distructivă a și început. La început mai timid, apoi din ce în ce mai vehement, la urmă fără să mai cunoască margini.

Legea naționalităților a fost sfidată, cu o nemaipomenită lipsă de respect față de o lege, și misiunea statului ar fi tocmai respectarea legilor, căci ele sunt fundamentul lui. Nici o literă n'a fost respectată, nici un deziderat n'a fost împlinit — ba chiar simple ordinațiuni ministeriale și în urmă legi, decid tocmai contrarul dispozițiilor legii naționalităților — și cu toate acestea ea e în vigoare și de câte-ori clasa dominantă vrea să-și atesteze dragostea nemărginită pentru ideea libertății în fața Europei culte, se scot zalele de parolă și se prezintă cu niște moaște slute străinătății, căci ea arată cât de mult se respectă în Ungaria drepturile naționale și ce puternică ocotire dă statul-maghiar dezvoltării culturale, tuturor națiunilor nemaghiare. Sfânta lege a naționalităților, — Accasta lege impusă de Viena, menită să înlocuiască drepturile politice date în trecut naționalităților, este nesocotită și violată de regimul actual, ba ce e mai mult pe vremea faimoasei guvernări a baronului Bánffy, acest caracteristic reprezentant al politicii maghiare, cerea chiar regelui Ungariei să-și dea învoirea ca legea ajunsă în desuetudine să se abroage, — să zice că împăratul Austriei nu și-a dat învoirea și ea figurează și astăzi între legile țării.

Am azistat și azistăm zilnic la procesul, care sfidează cele mai elementare principii ale culturii moderne, printr'o legiuice și o practică barbară împotriva învățământului nostru elementar și secundar. Bărbații noștri de specialitate sunt de un gând, că sistemul actual e creiat să abrutizeze și să împiedece orice progres al tinerelor generații. — Ajutoarele bănești, cari se dau în forma de congruă preoților și învățătorilor noștri, nu sunt izvorite din misiunea statului de-a ridica cultura popoarelor, ci sunt mijlocul cel mai avantajos de a pune pe preoții și învățătorii noștri la contribuțiuni politice — întru salvarea ideii de stat național maghiar. Prin aceste ajutoare încearcă statul să-i degradeze la rolul de agenți politici, indiferent dacă conștiința lor acceptă sau nu această misiune.

Felul jurisdicțiunii și cu deosebire al procedurii, fie penale, fie civile în țara aceasta își bat joc de cele mai elementare

cerințe moderne. Principiul verbal, impresia imediată, instrumentele moderne ale jurisdicțiunii, sunt scoase din vigoare pentru naționalități, câtă vreme judecătorul e dispensat de a cunoaște limba partidelor. Dar chiar și știința dreptului e redusă la un simplu mijloc politic. Un bărbat, fără îndoială, destul de luminat, fostul premier Wekerle, căruia nu i-se poate reproșa șovinismul extrem, într'un discurs, mai lunile trecute, cu ocazia jubileului revistei „Jogállam”, a zis că știința dreptului numai atunci are valoare, dacă stă în serviciul politicii. Că administrația e pusă în serviciul politicii de maghiarizare, n'o vor contesta nici maghiarii înșiși și că pe vremea guvernului central din Viena administrația cădea în parte și pe mâni românești, având și altă misiune, am văzut mai sus.

Nu stau astfel lucrurile nici în armată — regimul actual a rupt-o cu sistemul limbilor de regiment, prin care să făcea oareși-care dreptate și naționalităților. Astăzi grație ministrului de tristă memorie Pitreich, dacă 20% dintr'un regiment sunt maghiari — limba de regiment e limba maghiară. Iar în inventarea celor 20% de maghiari sunt meșteri puternicii zilei... Nu mai vorbim de honvezime, care e un aparat sui generis de maghiarizare și care pe vremea guvernului central nu exista.

În ce stare au ajuns fondurile grănițarești în urma dreptului de supremă inspecție a statului ungar, e în deobște cunoscut. Dl Ioan Cioran are o situație greu de învidiat... ș'apoi pe răposatul Burdea Szilardie, Dumnezeu să-l erte. — Toate grație națiunii, care guvernează țara.

Ultima, dar cea mai puternică rezistență, biserica cu întreaga ei organizație națională, de mult e băntuită de atentațele unor ingerințe dezastruoase — ea mai ales e obiectul viitoarei campanii.

Un nou atentat în contra individualității noastre etnice — Episcopie ungurească unită, apoi neunită, cu teritor diecezan din ce în ce mai mare — cu fel de fel de conflicte, cari toate se vor rezolvi cum interesele politice ale națiunii dominante o cer. Iată, așadar și biserica, care după cum am văzut, ea mai ales, ne-a fost dată în organizația ei constituțională de Viena, pentru întărirea elementului român, iată cum regimul maghiar încearcă să o doboare.

Dar colonizările cele multe, făcute cu imensă risipă de bani, menite să se întigă chiar în inima națiunilor diferite, cu toate îngrădirile lor de drept civil, ca nu cumva acest pământ să ajungă pe mâna vre-unui nemaghiar — nu sunt ele dovada cea mai clară a unui sistem potrivit oricărei li-

mărgineam numai la puterile noastre. Nu însemna însă aceasta că noi trăiam pe atunci în Bucovina ca în rai. Nu exista între noi și frații din regat, acea legătură sufletească ce a format-o de abia trecerea peste hotar, în țara noastră, a culturii naționale în cursul celor zece ani din urmă. Apoi trebuințele noastre ca neam erau așa de reduse, încât erau de ajuns puterile noastre.

Cu vremea însă s'au ivit, spre norocul și mântuirea noastră tot mai multe trebuințe, așa că astăzi ne vedem nevoiți a apela și la ajutorul fraților din regat. Un asemenea pas a făcut în vremea din urmă societatea „Școala Română” din Câmpulungul Bucovinei. În munții acestui mare district trăiește partea cea mai deșteaptă a țărănimii noastre, și, după un șir lung de ani de luptă, ne-a ajutat bunul Dumnezeu să dobândim un liceu românesc pentru isteții copii ai acestei țărănimii. Ca să asigurăm însă această școală pentru copiii neamului nostru e de neapărată lipsă să ridicăm și un internat.

În acest scop ne-am adresat către toate băncile populare din România, rugându-le să ne ajute cu cât le vor îngădui puterile. Banca cea dintâi care ne-a răspuns, este banca populară „Cărunta” din comuna Agaș (județul Bacău). Tipărim răspunsul acestei bănci:

„Ca răspuns la apelul ce ne-ați adresat, avem deosebită plăcere a vă comunica că această bancă vă dăruie ca ajutor la construirea internatului de copii din acea localitate suma de 50 lei (cincizeci), pe cari bani vi-i trimitem odată cu aceasta prin mandat postal, rugându-vă a ne răspunde de primire.

Dorind din inimă să duceți la bun sfârșit frumoasa operă pentru care vă străduiți, vă rugăm să primiți frățestile noastre salutări... (urmează iscăliturile)...”

Mulțămim băncii populare „Cărunta” din comuna Agaș pentru frumosul început, care a fost pentru noi o mare mângâiere. „Pieș cu pieș face un căș”, zice vorba veche, și, dacă fiecare din cele 2500 de bănci populare va răspunde la apelul nostru cu cât de puțin, ducerea la bun sfârșit a operei începute este asigurată. Și ce mare simbol al unității sufletești a neamului ar fi pentru copiii noștri un internat, din zidurile căruia multe cărămizi le-ar aduce aminte de ajutorul și dragostea fraților mai mari din țara liberă!”

„Neamul Românesc”.

G. Roticiu.

care am fost dat ordinul ca în timpul curei mele la Kissingen nici o scrisoare, nici un ziar să nu mi-se poie sub ochi; mă aflam în munții Voralbergului, când la Mircești, România perdea pe cel mai ilustru al său bard, pe unul din cei mai însemnați fondatori ai Renașterii României.

Nu-mi voiți rău, că vă scriu cam târziu, vă rog să credeți; de multeori am luat condeiul în mână și am fost silit să-l las la o parte, căci mâna îmi tremura și ochii umplându-se de lacrimi, nu-mi permiteau să văd ce scriam, nici măcar hârtia pe care voiam a scrie. Vasiliță și eu ne cunoșteam împreună și am fost împreună dela vârsta de cinci ani el și de șapte eu. Câte epizoade din viața noastră nu ne-au fost comune; și întâia sa scriere bugetiera din Franța a fost scrisă de dânsul după indemnul meu, în cerdacul caselor lui Enaki Kogălniceanu, astăzi arse, dela moșia mea Ripile. Cred mai bine a vă nara câte ceva din tinerețile lui Vasile Alexandri decât de a mă hazarda a vă mângâia. Cât se atinge de mine, eu nici eu gândul nu pot crede la putința unei mângâieri. Singura mea rază de mângâiere, este că dacă este și o altă lume, curând mă voi întâlni cu el în acea lume, căci eu sunt mai bătrân decât Vasiliță, și prin urmare după legile naturii trebuie să dispar înaintea lui, dar în tot cazul curând după dânsul, va trebui să dispar încă.

Mângâierea d-tale să fie că astăzi ești singura care porți numele lui Alexandri; ești Doamna Vasile Alexandri. N'am putut asista la înmormântarea lui, îmi vei permite, Doamna mea, ca neputându-l să-l sărut fie viu, fie mort, să-i sărut măcar mormântul.

Rogu-te, încă odată, a primi pentru d-ta și pentru fiica d-tale, doamna Bogdan, toate condoleanțele mele, toată simpatia și toate respectele mele pentru soția și fiica marelui poet Vasile Alexandri și marelui patriot totodată.

M. Kogălniceanu.

Resemnare ?!

In fața faptului împlinit al episcopiei greco-catolice maghiare

Reproducem, comentăm și rugăm apoi să comenteze și publicul următorul prim-articol al „Unirei” No 40 din...

Am înregistrat și noi știrea laconică, pe care foile maghiare au dat-o ca venită din Roma, că adică înființarea episcopiei maghiare e fapt împlinit. Secretarul papal Merry de Val a mers — după aceste informații — în persoană la ambasada austro-ungară, unde a comunicat oficios, că Sfinția Sa papa Piu X. a încuviințat înființarea numitei episcopii.

Comentariile, pe cari foile le-au făcut acestui succes al politicii maghiare, sărbătorirea guvernului Kibuen și bucuria cea mare a preselor maghiare peste tot, pe noi deocamdată ne lasă indiferenți. Necunoscând încă afacerea în amănunte nu ne putem pronunța nici asupra vre-unui succes al politicii maghiare, nici asupra vre-unui triumf al memorandumului, pe care episcopatul nostru l'a înaintat la Roma.

Cu toate aceste mărturisim deja de pe acuma că n'avem nici un motiv, de a nu crede, că în chestia aceasta va fi mai mult vorbă de un succes al politicii maghiare, decât de vre-un triumf al nostru. După antecedentele, cari s'au perândat înaintea noastră, nu ne mai putem linguși, că noi am putut opri lavina, ce a pornit la vale și pe care durere, numai atunci o am observat, că vine asupra noastră, când a fost prea târziu.

De fapt la înființarea episcopiei maghiare au conlucrat puteri, cu cari noi pe terenul fizic nu ne putem măsura. O deducem aceasta din felul cum a ajuns aceasta chestiune deodată, fără nici o introducere, la ordinea zilei, căci ceace s'a petrecut în jurul ei au fost tănuite adânc, încât noi, copiii *desmierdați ai Romei*, în taina aceasta mare pătrunde n'am putut.

Destul, că în toamna anului trecut într'un convocator al primatului Ungariei, prin care invită pe episcopii romano-catolici și pe ai noștri la o conferință obișnuită în Budapesta, între punctele de dezbateră era și unul, la aparență neînsemnat, — înființarea episcopiei maghiare. Surprinderea a urmat însă numai în conferință, când chestia se puse deja atunci la ordinea zilei ca fapt împlinit, pentru a cărui realizare s'au dat deja învoirea toate forarile civile și eclesiastice competente. Era vorbă în aceea conferință chiar numai de luarea la cunoștință binevoitoare din partea episcopatului romano-catolic a unui fapt, care deja numai putea forma obiect de discuțiune, deoarece era realitate.

Se înțelege, că episcopatul nost în aceasta gravă și neexplicabilă situație, nu putu decât să protesteze împotriva acestei proceduri, care e în primul rând împotriva sfințelor canoane, neputându-se incorpora parohii dintr'o dieceză într'alta, fără învoirea episcopului competent; ori cel puțin fără al întreba și pe acela. În cazul de față însă de vre-o învoire sau întrebare nu numai, că vorbă nu a fost, ci cazul a fost comunicat deadreptul într'o conferință a episcopilor romano-catolici, cari erau foarte puțin interesați în cauză.

Protestul episcopatului nostru a fost trimis în scris și nuntului din Viena Bavona, ca să fie înaintat Scaunului papal. Ce s'a petrecut într'aceea nu se știe, dară chestia înainta foarte repede către ținta, pe care i-o croiașă forurile superioare, căci fără a mai veni vre-un răspuns, episcopatul nost a fost din nou invitat la începutul acestui an, prin ianuarie, ca să asiste la conferențele din Budapesta, cari se țin în cauza episcopiei ungurești și la cari au venit din Viena și Rossi, girantul nunciaturei, căci Bavona murise în timpul acesta. Episcopatul nost a fost invitat categoric, să ia parte la con-fătuirea aceasta, dar fiindcă Excelența Sa d. Mitropolit a fost bolnav și în persoană n'a putut merge acolo, au participat la acele consfătuiri numai Ilustrățiile Lor episcopii dr. Demetriu Radu și Vasile Hossu. Aci Ilustrățiile Lor s'au convins din nou, că au de a face cu un fapt împlinit, pe care al opri în cursul său nu mai pot.

Cu toate aceste, declarații în chestie n'au voit să facă, deoarece dela așa ceva îi oprește conciliul provincial, în care se normalizează, că declarații în chestii bisericesti și canonice e îndreptățit a face

corul episcopesc numai în frunte cu — mitropolitul. Ținuta aceasta vrednică a episcopilor noștri a stârnit, se înțelege, adânc resens în lumea aceea grabnică din jur și așa se vede, că mai puțin au avut paciența apostolească cei dela nunciatură, căci probabil la raportul acelora, a venit porunca și mai surprinzătoare dela Roma, ca episcopatul nostru să se declare *în decurs de opt zile* în chestie. Celelalte le știu cetitorii noștri — conferența dela Blaj, memorandumul, mergerea episcopului Radu la Roma etc.

Le-am înșirat pe acestea așa scurt în mod cronologic, ca să vadă cetitorii noștri, că la înființarea episcopiei maghiare, au contribuit forțe și împrejurări, pe cari noi nici controla, nici opri nu le-am putut. Ba felul procedurii în cauză, e atât de neexplicabil, încât va fi o datorință a istoriografului îndepărtat de a descifra din actele secrete ale arhivelor, toate acele împrejurări, cari au contribuit așa dintr'odată la creerea episcopiei maghiare. Până atunci noi ca cronicari va trebui să remarcăm, pro eterna rei memoriam, graba nemai-pomenită, cu care s'a procedat în cauză. Și va trebui să înregistrăm faptul, că până când și numai în chestia trecerii parohienilor ruteni ai Carăilor-mari, dela episcopia română a Orășii, la aceea ruțeană a Muncaciului, s'a cerut de nenumerateori învoirea Excelenței Sale mitropolitului și a episcopului Orășii acum când e vorba de zeci de parohii, cu multe mii și zeci de mii de credincioși, se comunică toată chestia ca fapt împlinit.

Iată pentruce credem noi, că protestul nostru apără o cauză desperată. Și deși nimic oficios până azi nu ne-a sosit dela Roma, nu existăm cât de puțin a crede, că știrea înregistrată de foile maghiare e adevărată. Din toată procedura de până aci s'a văzut, că Roma nu mai acceptă punctul de vedere al bisericii noastre, ci e cu toată atențiunea față de noua episcopie, pe care guvernul a promis, că o va înzestra cu toate bunătățile pământului. E aceasta la tot cazul un semn al vremii, pe care noi îl vom comenta, când vom avea toate datele la îndemână. Dară că hula papală, ce va apărea incurând, prin care se înființează episcopia gr-cat. maghiară, va crea pentru biserica și credincioșii noștri o situație cât se poate de gravă, credem, că nu e necesar, ca să o mai spunem. Atâta mângâiere avem însă, că noi am făcut tot posibilul, ca să prevenim primejdia.

Am reproduc în întregime acest articol al „Unirei”, din a cărui cetire rămânem cu convingerea pe care ne-a impus-o, cu un întreg alai de strigate de bucurie, și presa jidano-maghiară, de altfel nepăsătoare față de cauzele catolicismului...: episcopia maghiară e un fapt împlinit.

În articolul de mai sus se reogîndesc toate fazele prin cari a trecut această chestie până la deplina ei înfăptuire, precum și pașii de o săracă rezistență — o mărturisim cu adâncă durere — pe cari i-a întreprins biserica noastră greco-catolică, întru apărarea sa.

Din rândurile de mai sus înțelegem că noi „copiii desmierdați ai Romei” (?) am fost încă de astă-toamnă surprinși cu prezintarea unui fapt împlinit din partea vrăjmașilor noștri...

Lasă că nu știa nimic turmu credincioasă de așa ceva — și nu era rău să o știe... — ceiace ne miră însă, e că la o conferință, la câteva luni în urmă, (în ianuarie) doi episcopi ai bisericii noastre greco-catolice mai aveau trebuință să se convingă încă odată că episcopia maghiară e „fapt împlinit...”

Dar altceva ne intrighează și mai mult: Dacă episcopia maghiară era o realitate, pentru ce mai era trebuință ca mama noastră Roma să ne „desmierde” cu o „poruncă” așa de grea, și anume că episcopatul greco-catolic să se declare „în decurs de opt zile” în această chestie... Era doar un fapt împlinit...

Deși ne găsim în cazul al 11-lea trebuie

sa mărturisim cu toată seriozitatea și cu toată părerea de rău, că nu ne putem hotărî ușor să lăsăm de acum în seama „istoriografului” toată afacerea asta — chiar dacă „Unirea” se gândește la un istoriograf imparțial...

Dacă a-se „incorpora parohii dintr'o dieceză într'alta fără învoirea episcopului competent” e „împotriva sfințelor canoane” — atunci ar trebui să deducem că episcopia greco-catolică maghiară nu e un fapt împlinit... Iar dacă e un abuz, mai era trebuință ca episcopatul să se declare — în termen — că se pleacă lui?... Ori avea datoria sfântă ca — tot în termen — să ceară turmei credincioase să se declare: vrea ea — și împotriva voinței episcopului — să treacă în altă diecesă?...

Asta nu s'a răcut — și dacă nici acum, în ceasul al 11-lea, n'o fac păstorii, ea, turma, se poate întreba singură, în baza aceluiaș sfinte canoane, de cari pomeneste „Unirea” și al căror rost nu-l putem înțelege altfel decât îndreptățind-o pe ea — canon pururea viu al bisericii, — ca să-și aleagă însă-și calea:

Incotro?...

EXTERNE

Criza din Mexico. Dela căderea veteranului Porfirio Diaz, căruia i-a succedat în timp de 30 de ani, ca președinte al republicii mexicane, cu o mână de fier să țină ordinea, se pare că urmașului acestuia îi este imposibil să continue opera începută. Când Madero, președintele de prezent, s'a pus în fruntea mișcării, care avea ca scop constrângerea lui Porfirio Diaz, ca să se retragă dela președinție a fost necesită ca să promită concesii la un șir întreg de oameni, cari aveau în jurul lor o mulțime de aderenti. Madero, ajungând președintele republicii, n'a putut împlini promisiunile făcute și încercând să recompenseze pe unii, deștepă în celălalti o turburare de indignare, încât a ajuns în sfârșit în pericol. Un aderent după altul a început să-i părăsească și totii foștii lui prietini activi au devenit cu stăruie mai înverșunată dușmani. Și dacă prietenia adherenților săi — n'a fost totdeauna constantă dar dușmănia lor acum e cu atât mai adevărată.

Pascual Orozco, unul dintre cei mai tari sprijinitori ai lui Madero a început cu toată puterea un război contra președintelui.

Vasquez Gomez, mai înainte, ca și frații săi, a fost un mare aderent al partidului reformator al lui Madero, iar acum a organizat o adevărată expediție contra acestuia, ba s'a proclamat chiar de contra președinte. În părțile sudice ale republicii un alt dușman fără nici un scrupul în alegerea mijloacelor, Zapata poartă război contra președintelui și guvernului mexican.

Pe teritoriul Sonora, triburile indiene au desgrupat barda de război și în California mexicană agitația revoluționară crește din zi în zi. Situația președintelui Madero astfel este foarte critică, întâmplându-se încă, că trupele guvernului au suferit înfrângeri la Cindat-Juarez, Torreon și Jimenez. De altă parte guvernul speriază, că va putea cu ușurință să împrăstie trupele revoluționare fiind aceste formate din elementele cele mai nedisciplinate, îndată ce se vor apropia de capitala republicii.

În Mexico sunt la vre-o 60.000 de străini și dintre aceștia a cincia parte sunt cetățeni ai statelor-unite. Pericolul, de care sunt amenințați acești străini și alte interese financiare, ce le au statele-unite în Mexico a dat naștere la temerea, că statele-unite vor folosi turburările intrând cu armata, în favorul lor. Se vorbește și despre o tendință de expansiune a statelor-unite, aducându-se în legătură aceste tendințe cu călătoria secretarului de stat al statelor-unite, în Nicaragua, Costarica, Handures și Venezuela.

Se dă expresiune bănuielii, că statele-unite voiesc să câștige cel puțin supraveghierea asupra istmului Tehnantepec, dacă nu-l va putea face chiar posesiunea lor, făcând acest istm concurență foarte mare canalului Panama. Și tema aceasta a crescut acum și mai mult după ce Taft președintele statelor-unite a trimis o notă diplomatică foarte rozo-

lută guvernului mexican. O telegramă din New-York anunță: Secretarul de stat al statelor-unite a trimis din încredințarea președintelui Taft ambasadorului din Mexico ordin telegrafic, ca să prezinte guvernului mexican un ultimatum foarte sever, în care se pretinde, ca cetățenii statelor-unite în Mexico, să fie tratați uman. Statele-unite vor considera orice fel de executare de moarte a cetățenilor săi din Mexico, ca un omor comun și la caz de lipsă vor începe o acțiune corespunzătoare acesteia.

Organizarea flotei aeriane în Anglia. Un jurnal al ministerului de război englez vorbește pe larg despre crearea și încurajarea aviației în armată și marina engleză. „Flota aeriană regală” va fi înființată încă în cursul acestei veri și cheltuielile sale vor fi suportate de armată și marină. S'a și început cu construirea cazarmilor, hangarelor și a spitalului absolut necesar; s'a și făcut prima comandă de 25 aeroplane, cari vor sosi încă luna aceasta. În fiecare an se vor educa câte 180 de piloți, dintre cari 15 numai civili, restul fiind ofițeri și subofițeri.

„Flota aeriană regală” va fi împărțită în 8 escadre, dintre cari 7 vor primi aeroplane și numai una singură baloane dirijabile.

Necesitatea unei flote aeriane, constată jurnalul ministerului, nu e așa de urgentă pentru Anglia, ca pentru celelalte puteri continentale; totuși ea nu poate rămâne în această privință mai pe jos ca celelalte națiuni.

Kokovcev despre problemele dumei. Prim-ministrul Rusiei, Kokovcev a ținut la ședința festivă a comisiei bursei, o vorbire despre problemele dumei.

Mulțumită lucrărilor dumei a treia, ideea reprezentării poporului, din ce în ce apocă rădăcini în conștiința poporului. Azi, nu se mai gândește nime, ca să ne reîntoarcem la forma de mai înainte a legislației. Dorște, ca duma a patra să fie adevărat rusească și să se nisească, ca Rusia să fie puternică, să vină o administrație mai bună, care să vindece ranele din trecut și să pregătească un viitor mai bun. A treia duma n'a putut rezolvi chestiunile actuale, dar fără îndoială a făcut începutul lucrărilor, cari duma viitoare va avea să le continue. O însemnată și grea problemă va trebui rezolvată: pregătirea unei baze pentru contractele comerciale. Numai un astfel de contract e trainic care se bazează pe un folos simțit reciproc. Punctul cel slab al importului rusesc e, că se importează lucruri, cari ușor ar putea fi lucrate și în Rusia. Statul e îndatorat, ca să vindece acest rău. Pentru aceasta unul dintre cele mai bune mijloace e exploatarea bunurilor ce le dă natura, încurajarea muncii și îmbunătățirea creditului.

Prim-ministrul s'a declarat, în vorbirea sa, de aderent al sistemului vamei de apărare, care îl urmează cele mai multe state. Dorște, ca cercurile industriale să se valideze în duma viitoare mai mult decât în cele trecute, deoarece interesele industriei sunt și interesele normale ale statului.

Homerule. O telegramă din Londra anunță că proiectul Homerule a fost primit în camera comunelor la prima citire, după o dezbateră agitată cu 360 pro 266 voturi contra, între aplausele de bucurie a naționaliștilor și a liberalilor. Ovațiile s'au reînnoit, când prim-ministrul Asquith a prezentat billul camerei, după toate formulările recerute.

Misiunea ambasadorului Giers la Constantinopol. Noul ambasador al Rusiei la Constantinopol înainte de a fi plecat la Constantinopol ca să-și ocupe postul, a avut mai multe convorbiri cu ministrul de externe rus Sasonov și în ultimul moment a fost primit chiar în audiență la țar.

În convorbirile aceste s'a determinat misiunea noului ambasador rus la Constantinopol, i-s'a fixat clar punctele în jurul cărora să se desfășoare activitatea lui.

Ministrul de externe Sasonov — după cum scrie ziarele din Petersburg, ar fi atras atențiunea asupra marelui interes ce-l are Rusia în Balcani, interes ce nu poate fi atins, decât numai dacă s'ar face toate posibilitățile spre a menține pacea pe peninsula. Ambasadorul Giers a fost însărcinat în vederea acestui scop, să intervină pe lângă guvernul turcesc și să ofere serviciile Rusiei, mediind o pace onorabilă, deoarece nimic nu amenință mai

mult liniștea în Balcan, decât războiul african fără sfârșit. Totodată a fost însărcinat să comunice Turciei, că înțelegerea intervenită între Turcia și Italia e făcută în interesul păcii și nu trebuie socotită, ca o convenție propriu zisă.

Asemenea a mai primit, Giers, instrucțiuni cu privire la intervențiile ce are să le facă, pentru delăturarea neînțelegerilor dintre Rusia și Turcia, în chestia persană. Auume trupe turcești au ocupat partea vestică a provinciei persane, Urmia, și cu toate protestările guvernului rusesc, Turcia nu le retrage. Rusia a protestat în mai multe rânduri, dar a primit ca răspuns că Urmia este teritor persan și astfel intervențiunea Rusiei nu o poate recunoaște.

Acum guvernul rusesc așteaptă rezultatul intervențiilor noului ambasador și dacă nici aceste nu vor avea rezultatul dorit, va încerca o altă cale. Ministrul Sasonov e hotărît în cazul acesta să intre în tratative cu guvernul persan spre a regula frontariile comune astfel ca Urmia să fie a Rusiei. După informațiunile ambasadorului rus din Teheran, persanii nu se vor opune la aceasta și Rusia va putea impune Turciei retragerea trupelor ei de pe un teritor rusesc.

Hertling despre social-democrați. Hertling prim-ministrul Bavariei a făcut în ședința consilierilor imperiali, în München o foarte interesantă declarație cu privire la social-democrați.

Nu împărtășește cu privire la social-democrația germană, părerea, că social-democrații ar forma un partid politic, cum sunt celelalte partide. Toți social-democrații se laudă, că ei sunt un partid internațional și după o înștiințare, care a primit-o ministrul din Paris, în adunarea lor ținută în 31 martie, în care social-democrații germani și francezi au legat fraternitate, s'au făcut declarațiuni, cari pentru Germania numai favorabile nu sunt. El e de părere că socialdemocrația e un morb pe corpul poporului, pentru care încă nu s'a aflat leacul specific și nu se poate stîrpi cu nici o armă, dar care tot așa, ca celelalte morbi după ce și-a ajuns culmea, va dispărea de sine.

Ministrul declară, că nici un oficiu de stat, care umblă cu răspundere, nu se poate încredința nici unui social-democrat. Pretensiunile ce se fac de către social-democrați, dacă statul le poate împlini, trebui să fie în folosul tuturor muncitorilor.

O chestie mare

Altă volnicie ungrească. Interpelare și răspuns.

In ședința de ieri a sinodului eparhial din Arad, dl deputat dr. Nestor Oprean a adresat dlui episcop Ioan I. Papp, președintele sinodului, o interpelare asupra faptului, că guvernul unghuresc cu abatere dela lege și uz în timpul din urmă folosește și ajutorul ce să dă bisericii în măsură absolut incomparabil de mică față de ajutoarele altor biserici spre a lăsa în autonomia bisericii ortodoxe române.

Părintele Episcop a răspuns numai că în ședința de după amiază la această interpelare. Dăm deocamdată fără nici un comentariu interpelarea și răspunsul:

Prea sfințite d-le episcop!

În obștea aparținătoare dreptcredincioasei noastre biserici se svonește, că în jurul neînsemnatului ajutor material, pe care îl primește din bugetul statului biserica ortodoxă din patrie, astfel și eparhia gr-or. română a Aradului, în toamei art. de lege 20 din 1848, nu mai puțin în conformitate cu dispozițiunea generală VIII, a stat. org. sancționat de Majestatea Sa în baza art. de lege IX din 1868, în timpul din urmă, îndeosebi cu începere de la guvernul așa-numit „coaliționist”, s'au ivit momente și s'au introdus proceduri, cari în cazul dacă sunt adevărate, trebuie să ne îngrijoreze și să ne îndemne a lua

desurile de cuviință, ca nu cumva acest ajutor de stat în loc să ne fie de folos și promotor intereselor culturale și morale religioase ale sf. noastre biserici și ale credincioșilor ei, să poată deveni tocmai din potrivă jignitor și vătămător acestor interese.

Știm cu toții, Prea Sfințitul Episcop, că ni-se arată în însuși budgetul statului, și biserica noastră, în comparație cu toate celelalte confesiuni din patrie, primește cel mai mic ajutor material de stat, și dacă în stat totdeauna adânc jigniți în fața acestei dureroase nedreptăți, care nu s'a îndreptat nici din partea actualului guvern al Majestății Sale, căci numele dispărute care cari s'au urcat în anul curent ajutoarele de stat date consistoarelor mitropoliei gr.-or. române din Ungaria și Transilvania, nu pot fi nici de cum considerate ca o împlinire nici macar aproximativă a justelor noastre pretenziuni, cu atât mai mult ne îngrijorează zvonul, că începând cu guvernul coaliționist, acest ajutor, la care biserica noastră, care nu poate fi și nu este permis să fie privită ca străină în patria noastră, mai presus de orice îndoială este îndreptățită, nu se mai împarte bisericii înșiși, ci unor persoane, cari stau în serviciul bisericii. Aceasta procedură fără drept este vătămătoare atât legislației țării, care sumele votate pentru diferitele biserici din patrie, nu le-a destinat persoanelor ci instituțiilor și nu a dat prin aceste sume la discreția ministrului spre a le distribui după arbitru său, cât și autonomiei noastre bisericești, care nu poate admite, ca salariile funcționarilor bisericești să le asemneze, ori chiar să le stabilească ministrul. Cu atât mai puțin poate admite, ca ministrul să facă selecțiune între acești funcționari și se designeze înșiși pe aceia a căror leafă dispune să fie solvită din ajutorul de stat.

Și ca supremă jignire a sentimentului nostru de buni fii ai sf. bisericii și credincioși cetățeni ai statului, dar mai vârtos, ca o lovitură afară din cale nedreaptă și mult îngrijorătoare dată autonomiei bisericii noastre consfințite prin însuși Prea Gloriosul nostru Împărat și rege ni-se înfățișează durerosul fapt, că după cum se svonește înaltul guvern ori ministrul de culte și instrucțiune publică în diferite rânduri și chiar acum în anul acesta a reținut o parte din ajutorul de stat al diecezei noastre sub curânt, că reține în aceea sumă beneficiul unor funcționari ai diecezei, față de cari Excelența Sa dl. ministru ar avea cuvinte să ridice oare-cari excepțiuni.

În urma celor aici expuse considerând că biserica noastră în temeiul legilor țării, a stat. org. și a parității între confesiunile recipiate ale statului ungar mai presus de orice îndoială are drept la ajutor din partea statului, considerând, că acest ajutor nu se poate da persoanelor cari stau în serviciul bisericii, ci trebuie să se deie instituțiilor, prin cari se servesc scopurile morale-religioase ale bisericii și astfel chiar interesele mai înalte de ordin moral ale statului însuși:

considerând, că procedura guvernului de a designa funcționarii bisericești, cărora dispune a li-se plăti beneficiile din ajutorul de stat, precum și stabilirea unor împiegați diecesani, ori chiar creierea unor posturi de împiegați la vre-un consistor diecesan este vătămătoare legii bugetare, care su-

mele menite pentru ajutorarea bisericilor din patrie nu le-a pus la discreția ministrului concernent spre a fi distribuite după arbitru acestuia, dar mai presus de toate această procedură vatămă în temelile sale autonomia bisericii noastre, care nu poate admite nici un amestec direct ori indirect din partea guvernului, fie la stabilirea salariilor pentru funcționarii diecezanii, fie la crearea posturilor necesare în administrarea bisericii;

considerând în fine că detragerea unei părți din ajutorul menit vreunei dieceze în suma salariului unuia ori unora dintre funcționarii diecezei sub orice pretext constituie nu numai o flagrantă vătămare autonomiei bisericești, care nu poate admite, ca judecarea împegaților bisericii să se facă de alte organe decât de cele înstituite în scopul acesta prin Statutul nostru organic și prin regulamentele în vigoare, dar tot odată în modul cel mai arbitrar face iluzoriu însuși ajutorul, căci în chipul acesta ministrul pretextând învinuiri, despre care nu este ținut să dea seamă, ori să le dovedească prin o procedură formală cu toate criteriile unei judecări drepte, în orice moment poate suprima ajutorul oferit bisericii noastre prin legea bugetară sancționată prin M. Sa:

În temeiul tuturor acestor considerante îndrăznesc Prea Sfințite domnule Episcop a vă adresa următoarea

Interpelare:

1. Aveți Prea Sfinția Voastră cunoștință despre aceea, că ajutorul pe care biserica noastră, îndeosebi consistoarele noastre din Arad și Oradea-mare îl primesc dela stat în temeiul legilor în vigoare nici acum nu se dă în măsură corespunzătoare trebuințelor morale-religioase ale acestor consistoare și nici în proporția cerută prin dreptate și prin paritatea dintre confesiunile patriei noastre.

2. Este ori ba adevărat faptul, că de câțiva ani încoace guvernele țării nu mai dau acel ajutor bisericii, ci îl dau anumitelor persoane din serviciul bisericii, cărora însuși ministrul le stabilește suma, ce au să o primească ca beneficiu din partea statului?

3. Aveți Prea Sfinția Voastră cunoștință despre aceea, că domnul ministru să fie stabilit însuși salariile funcționarilor ori chiar să fi creat anumite posturi la vre-un Consistor?

4. Adevărat este zvonul, că dl. ministru în diferite rânduri ar fi reținut o parte din ajutorul destinat bisericii sub pretextul, că în aceea sumă deține beneficiul vre-unui împegat al bisericii față de care Excelența Sa dl. ministru ar fi avut, ori ar avea excepțiuni din oare care punct de vedere?

5. Dacă Prea Sfinția Voastră aveți despre toate aceste cunoștință și dacă toate aceste sunt adevărate, ce dispoziții și demersuri a-ți luat, ori aveți de gând a lua pentru salvarea intereselor mai înalte ale bisericii noastre, îndeosebi pentru păzirea și păstrarea nevătămată a autonomiei bisericii noastre și peste tot ce credeți Prea Sfinția Voastră că ar trebui să se facă în acelaș scop din partea factorilor chemați și îndatorați chiar să îngrijească pentru susținerea libertății religioase și a autonomiei bisericii române ortodoxe?

Dr. Nestor Opresan.

Venerabile Sinod!

Mă învânte de a răspunde în special la punctele din interpretarea ce mi-s'a adresat sub nr. în chestia ajutorului de stat, aflu de cuviință să expun înainte de toate că cvota obvenientă eparhiei noastre arădane din ajutorul votat de legislația țării pentru biserica gr. or. română din metropolia noastră din Ungaria și Transilvania, sa asemnat dela început curs de 37 de ani, an de an la mâna episcopului diecezan fără nici o restricțiune în privința întrebuințării ajutorului, ci numai obligamentul de a da socoată despre modul folosirii sumei asemnate.

Până la 1907 ajutorul se asemna în scopul susținerii Consistoriului din Arad și Oradea-mare (az aradi és nagyváradí gör. kel. rom. Consistoriumok fenntartására) iar prin întimitul ministerial nr. 54312/1907 ajutorului i-se dă mențiunea de a prevedea trebuințele administrative ale consistoriilor noastre din Arad și Oradea-mare (az aradi és nagyváradí konsistorium közigazgatási szükségleteinek fedezésére). Prin actul ministerial dela 13 septembrie 1907 Nr. 94205/907 am fost provocat, ca deodată cu substernerca reprezentățiunii pentru asemnarea ajutorului de stat, pe viitor să substern și proiectele (felosztási tervezetek), de după cari avea să se folosească ajutorul pentru Consistoarele noastre. Am remonstrat în contra acestei inovațiuni după mine nebazate și nepracticizate sub antecessorii mei episcopi și nici în anii de mai înainte ai episcopilor mele, dar tot odată am prezentat și proiectul relativ la împărțirea cuotei obveniente Consistorului Arădan.

La această reprezentățiune, înaltul Guvern a răspuns cu rezoluțiunea de datul 25 august 1908 nr. 61434/1908 asemnând cvota ajutorului pentru Consistorul din Arad astfel, că leafele funcționarilor și a profesorilor luați în planul de împărțire le-a asemnat în sume reduse față cu proiectul corăspunzător leafilor, de cari beneficiau respectivii; a luat în proiect și leafa secretarului consistorial, ne propus în proiectul de împărțire, iar asemnarea ajutorului licvidat pentru directorul seminarial a ținut-o în suspens până să ia informațiuni despre finuta lui, și astfel din cvota de 17300 cor. obvenientă acestui Consistor ne-a asemnat atunci numai 14300 cor.

La 26 august 1908 nr. 62955 asemnând ajutorul de 12000 cor. pentru Consistoriul din Oradea-mare, a reținut onorariul de 600 cor. licvidat fisului consistorial dr. Aurel Lazor, care onorariu a asemnat la 13 noiembrie 1908 nr. 128293, pe când suma de 3000 cor. licvidată pentru directorul seminarial a asemnat-o numai la 6 decembrie 1910 nr. 127961.

La 7 martie a. c. nr. 29317 asemnându-ne înaltul Guvern ajutorul pe 1912 ni l'a urcat cu 11520 cor. față cu trecutul, deci față cu ajutorul din trecut de 17300 cor. ne-a votat un ajutor de 28820 cor. Cu aceasta ocaziune a licvidat funcționarilor și profesorilor salariile de după cum sunt luate în buget, cu aceea observare însă, că leafa secretarului consistorial și a directorului seminarial, licvidate cu 8920 cor. a reținut-o până va lua informațiuni mai liniștitoare, dacă acest ajutor se va întrebuința spre scopuri, cari sunt întru toate congruente cu interesele statutului.

În contra acestei rezoluții am remonstrat cu toată energia și am informat și în persoană pe cei competenți despre aceea, că acest procedeu taie adânc în drepturile autonome ale bisericii noastre.

Revenind acum la punctele speciale am onoare a răspunde precum urmează:

Ajutorul de stat rezolvit eparhiei noastre arădane a fost totdeauna luat între venitele menite a acoperi trebuințele bugetare ale consistoriilor sale și veneratul Sinod poate afla însuși că acest ajutor formează numai $\frac{1}{7}$ parte din aceste trebuințe, deci nu este de ajuns și nu este în proporție cu trebuințele înmulțite a unei eparhii așa estinse ca și eparhia noastră arădană, precum nu este în proporție nici cu ajutoarele ce se dau altor confesiuni în proporție cu nrul sufletelor acțora, față cu nrul sufletelor credincioșilor din metropolia noastră din Ungaria și Transilvania.

Răspunsul la punctul 2 și 4 învederează din premisele de mai sus, din cari se constată, că ajutorul rezolvit din bugetul statului nu se pune la dispoziția liberă a reprezentanței legale a bisericii, ci înaltul guvern îl licvidează însuși pentru persoana profesorilor și a funcționarilor aplicați serviciul diecezei.

Despre aceea înaltul guvern ar fi creat însuși anumite posturi la vre-un consistor și că le-ar

și asigurată dotatie, nu am cunoștință oficială. La consistorul din Arad nici nu a creat nici nu a dat posturi pe cari, nu le-ar fi sistemat și organizat veneratul sinod ori consistorul eparhial.

Despre stările de pe teritoriul consistorului nostru orădan nu mă pot pronunța, pentru că ajutorul de stat pe anul curent nu s'a mai asemnat conform uzului de până acum la mâinile mele ca și a episcopului întregii eparhii, ci cu abateri dela praxa legală de până acum acel ajutor s'a asemnat la mâinile vicarului nostru dela acel consistor. Și după ce actul de asemnat nu mi-s'a comunicat, ori notificat nici directe nici indirecte, nu cunosc oficial scopul pentru care e menit acel ajutor.

Totul despre ce am cunoștință pozitivă este raportul senatului de școale al consistorului din Oradea-mare și bugetul acelui consistor pe 1912. De după raport, consistorul arată, că în urma ajutorului primit dela Inaltul guvern e în poziție de a prevedea referada senatului de școale cu referent de sine stătător, iar în bugetul acelui consistor arătându-se primirea ajutorului de stat în suma de 29000 cor. proiectează și statorosește lei nu numai pentru referentul senatului strâns bisericesc, ci și pentru cel școlar și episcopesc, dela acel consistor, a căror necesitate pe cât știu eu nu a fost recunoscută și a căror deplinire nu a fost decretată din partea ven. sirod.

După ce am făcut remonstrație în contra tuturor rezoluțiilor, pe cari le-am considerat de jignitoare autonomiei bisericii noastre și autorității mele ca și episcop instituit canonic, rog veneratul sinod să binevoiască a lua la cunoștință acest răspuns și în competența sa asigurată prin statutul-organic să ia demersurile, ce le va afla de bine pentru ulterioara apărare a autonomiei bisericii noastre.

Ioan I. Pap m. p.
episcop.

Misiunea lui Lukács

Anevoțiile soluției

Viitoarea configurație parlamentară

Contele Khuen trecut între eroii naționali

— Situația politică —

Conform știrilor mai nouă, ministrul Lukács va merge abia sâmbătă la Viena. În restimp va urma tratative cu șefii partidelor și va compune lista viitorului cabinet. Ziarele din Viena pretind că soluția crizei ministeriale nu va întâmpina piedeci de neînviș și că sortile ministrului Lukács sunt cele mai favorabile. În realitate, însă, piedecile par cu mult mai anevoioase și problema incredințată lui Lukács prezintă o serie întreagă de complicații aproape inextricabile.

Piedica principală în calea soluției e dată în însăși configurația partidului guvernamental, care în actualul parlament trebuie să rămâie același. E clar, că înfrângerea îndurată de contele Khuen-Héderváry, e în același timp și pentru politica contelui Tisza o definitivă înfrângere, după ce elementul primordial al anarhiei parlamentare, a fost tocmai ura împotriva politicii ultrareacționare sintetizate de personalitatea acestui exponent al oligarhiei. În sânul partidului guvernamental va trebui deci să se decidă lupta de curenți în favoarea lui Lukács, — în caz contrar restabilirea ordinii în parlament fiind tot atât de iluzorie ca în situația contelui Khuen-Héderváry.

Ziarele guvernamentale pretind că Lukács e hotărât să urmeze în toate chestiunile pendente politica înaintașului său. În acest caz, Lukács ar fi nevoit să păstreze intactă actuala configurație a partidului guvernamental, perpetuând influența contelui Tisza și zădărniciind astfel dela început biruința pretinsului curent al unei reforme electorale cinstite. Credem, la rândul nostru, că ori câte pilde de inconsecvență și frogolism politic ne-a arătat până astăzi viața politică maghiară, necesitatea schimbării de sistem prin refacerea vieții parlamentare e cu mult mai imperioasă astăzi decât ea să nu poată impune c'o forță elementară selecționarea între dușmanii și aderenții unei reforme electorale cinstite. Guvernul lui Lukács nu poate să fie decât un guvern de tranziție și deslegarea problemei parlamentare reclamă alte personalități decât cele afișate în semnul sistemului politic de până astăzi.

Ziarele guvernamentale mai pretind, că Lukács va cere parlamentului admiterea reformelor militare în textul lor actual. — unele ziare din Viena sânt însă informate, că viitorul președinte al consiliului de miniștri va renunța la reformele cabinetului Khuen și că va prezenta un proiect provizoriu, asigurând și prin aceasta dezarmarea obstrucției. Adevărindu-se informațiile acestor ziare, Lukács ar întâmpina și în punctul reformelor militare o hotărâtă rezistență din partea contelui Tisza și — criza internă a partidului guvernamental nu s'ar mai putea înăbuși și, în același timp, s'ar primejdi și simpatia obstrucționistilor. Contele Batthyány, în articolul ce scrie asupra situației în ziarul „Die Zeit”, că în de ajuns expresie atitudinii partidului lui Justh față de fracțiunea tiszaiștă, zicând că „deodată cu contele Khuen a căzut și contele Tisza și e numai firesc că el trebuie să se dea la o parte când vine guvernul reformei electorale”.

Dar, până să se lămurească situația, ziarele guvernamentale din Budapesta găsesc încă vreme și pentru preamărirea politicii contelui Khuen și „Budapesti Hirlap” îl trece de-adreptul între eroii națiunii maghiare, scriind:

„El duce o cunună cu sine și cununa aceasta e mai frumoasă, mai bucurătoare și mai prețioasă decât toate cununile ce se pot câștiga astăzi: *cununa episcopiei de Haidudorog* (episcopia gr. cat. ungurească) a cărei înfăptuire e de categoria faptelor celor mai însemnate. Héderváry a înfăptuit-o, putem zice, între acte, îi asigură însă o pagină în cartea de merite a națiunii maghiare”.

Același ziar are viziuni chinuitoare, i-se pare că Viena se pregătește pentru un ultim atac împotriva ungarilor și că acest atac are ca lozincă votul universal. Înăptuindu-se votul universal în Ungaria s'ar instăpâni stări haotice, s'ar încăiera între icile toate „naționalitățile”, națiunii istorice i-s'ar săpa mormântul și — aceasta n'o mai

spune — s'ar distruge și frumoasa cunună a contelui Khuen-Héderváry, dimpreună cu toate trofeele de până acum ale politicii panmaghiare...

Și tot mai întârzie acel ultim atac.

Demisia guvernului — în cameră

Azi s'a înfașisat pentru cea din urmă cabinetul contelui Khuen în cameră. Galerii țări și bănci impopulate au așteptat clipa de bună masă a acestui guvern, care lasă în urmă o atât de neagră amintire. La apariția sa în fruntea cabinetului demisionat partidul guvernamental a izbucnit în vii aclamații, în vreme ce pe băncile opoziției se așeză o perfectă tăcere. Indata după deschiderea ședinței, contele Khuen s'a anunțat la curia și a rostit următoarele:

— Guvernul s'a convins, că în împrejurările date, nu mai poate să conducă politicește Camera și, în consecință, și-a dat demisia, pe care Măjestatea Sa a binevoit s'o admită în mod prea grățios. Rog eu, Camera să-și ajurneze Camera până după constituirea noului guvern.

Camera a admis dorința contelui Khuen și cu aceasta ședința s'a și sfârșit.

Pe culoare, la ieșire, deputații îl aclamau acum pe viitorul astru al atâtor speranțe de pace venire, pe ministrul de finanțe Lukács, în vreme ce obstrucționistii strigau din răspuțeri:

— Trăiască votul universal! Trăiască parlamentul poporului!

Aceste strigăte au ajuns tot mai stăpânitoare amintind numai după ce guvernul a părăsit palatul atâtor minciuni constituționale...

Mâne, vineri, guvernul își va anunța demisia și în Camera magnatilor.

Ministrul Lukács a început tratativele cu șefii partidelor încă astăzi.

Scrisoare din Roma

Români la Roma — Congresul de Dermatologie și congresul de tuberculoză — Zuara și noua debarcare a italienilor.

(Dela corespondentul nostru).

Roma, 16 aprilie.

Ca în toți anii, neobositul profesor din Brașov Iosif Blaga și-a călăuzit caravana sa de studenți în Roma, unde a poposit opt zile. După ce ia purtat prin muzee minunate și prin galerii cu tablouri neprețuite, după ce le-a arătat resturile sacre ale domniei romanilor, după ce i-a plimbat prin For, pe Palatin, pe capitol etc. în sfârșit peste tot locul, pe unde este ceva demn de văzut și de admirat în această bătrână și nemuritoare Romă, caravana a vizitat Tivoli, faimoasa localitate departe de Roma și acum au plecat în Neapoli, unde vor sta trei zile, vor vizita orașul și Pompei și se vor întoarce în curând acasă, toți purtând în suflet amintiri mărețe și în ochi rămășițe de viziuni delicioase.

Ce impresiuni vor fi purtând cu ei, excursioniștii români?

Poetii, vor duce cu ei viziunea repede și minunată a cerului albastru, a peisajelor încântătoare, a tristetei ruinelor epocii romane; istoricii vor duce impresia puternică a suflării de marea glorie ce emană din pământul Italiei, unde s'a plămădit atâtă secole de istorie; iar toți laolaltă, vor conserva pentru multă vreme în sufletele lor, senzația nespusă de emoție ce orice român o simte când vine în Italia și mai ales la Roma, locul de origine al glorioșilor noștri strămoși. Iar Columa lui Traian, elegantă și semeată, cu marmura ei în-

**Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră și
ciselare de peatră a lui**

Iosif Nagy

Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ee fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferază lucrări de marmură pentru mobilatură. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din dispozitul meu bogat de monumente, în care eșeptuiesc vînderi în mare și în mic liferez cologilor de branșe și obiecte singuraticce, în prețul de fabrică.

grită de trecerea statelor vecuri, le va fi un simbol de tărie și de rezistență a națiunii române.

Și pe când fierile odrasle ale generației actuale române părăsesc Italia, alți români via la Roma, oameni de știință, doctori, căci actualmente la Roma sunt două congrese universale: unul de dermatologie și unul al tuberculozei. La amândouă au luat parte delegați din toate țările, și prin urmare și din România, dar pe când congresul de dermatologie se urmează cam ne băgat în seamă, congresul de tuberculoză a stârnit curiozitatea tuturor, deoarece, cel dintâi, înbrățișază o mică sferă de idei și persoane, pe când al doilea, cu extensiunea spaimântătoare, ce a luat această boală și cu lupta cea mare, ce s'a deschis în întreaga lume pentru combaterea acestui flagel, sfera de idei și de persoane ce cuprinde această chestie este enorm de mare, iar interesul cel așteptat este ușor de priceput.

Regele Italiei în persoană, însoțit de regina, au azistat la ședința inaugurală a acestui congres, la care a luat parte un mare număr de medici diplomați, toți miniștri aflători în Roma, ziariști, doamne, ofițeri, magistrați.

Tăcerea ce domnea pe câmpul de război, în Africa a fost pe neașteptate întreruptă de hămburile puternice ale cărușatelor italiene, cari au bombardat Zuara și de debarcarea unui corp de expediție, nu departe de această localitate.

Zuara, este un port, la apus de Tripolis, spre frontiera Tunisului.

Când Italienii au ocupat coasta Tripolitaniiei, au lăsat Zuara neocupată, și acest fapt le-a adus multe daune, deoarece turco-arabii au întărit și fortificat Zuara, care proteja și înlesnea contrabanda de război, ce s'a făcut până acum. Se spune că garnizoana din Zuara se ridică la 12 mii de oameni, cu tunuri și munițiuni.

De ce nu a fost ocupată Zuara de la început?

Poate că a fost o greșală; poate că nu s'a dat prea multă importanță, pe atunci, localității acesteia depărtate; poate că s'a lăsat neocupată voluntar. Oricum, trebuie să știți, că coasta africană ocupată de italieni, are 1400 de chilometri de lungime și cauzea neocupării Zuarei de la început, trebuie căutată în una din cele trei ce vă spusei mai sus.

Acum însă, lucrurile iau alt aspect. Ocuparea acelei localități dă o mai mare siguranță superiorității Italiei în războiul actual și constituie un pas mai mult în temelnicia posesiunilor ce s'au făcut până acum.

Lupta încă nu s'a dat; dar astăzi Italienii cunosc și terenul, și clima africană și modul de luptă al arabilor, astfel că, peste câteva zile, când debarcarea de trupe va ajunge numărul necesar creat de comandamentul general din Africa, vom auzi și de ocuparea Zuarei.

Orice ar zice inamicii vădiți ai italienilor, Italia va mai da o nouă probă de bravură în viitoarea luptă, și vor învinge, pentru că trebuie să învingă, această Italie latină, tânără, forte, curajoasă.

I. T. Alian.

Un jucător, către vecinul său.

— Imprumută-mi doi poli până măe.

Celălalt sovărește apoi, răsgâmlându-se:

— Ba cău, nu! mă bine să-i pierd. Sunt mai sigur!

*

Mică scenă de familie:

Tatăl, cu un ton aspru. — Gică, sfârșește dată să mai tragi coada pisicii?

Gică. — Dar cu nu o trag, tată, eu fin nu-mai coada; pisica trage.

Sinodul eparhial din Arad

Ziua a V-a

Ședința I (de dimineața).

Ședința se deschide la orele 10 a. m. La ordinea zilei raportul *comisiunii școlare* în chestia revizoratului școlar. Referent d. protopop Gherasim Serb.

Dl. Referent rostește o expunere de motive relevând importanța unei supraveghieri mai serioase a școalelor din partea organelor noastre constituționale, cea de astăzi fiind prea largă în comparație cu controlul exercitat de guvern.

În scopul acesta propune să se autorize conzistorul a deschide concurs pentru un loc de revizor, care să fie ocupat de un candidat cu calificare academică.

Iar ca organ de revizuire inferioare să se dispună crearea unor funcții de subrevizori ocupate de învățători care întruna din zilele de vacanță ale săptămânii aleasă de respectivul să revizuiască școalele din jur. Pentru acțiunea acestor de deplasare vor avea a se îngriji protoprezbiteratele.

D. învățător *Moldovan*, făcând opinie separată a cerut ca locul de revizor să fie ocupat de un învățător singurul care prezintă garanție sub raportul experienței, al practicii lucrului și al cunoașterii adevăratelor împrejurări cu care are de luptat un învățător.

D. *Ciorogari* este pentru un revizor cu calificare academică din motivul că un om cu studii academice are vederi generale, pe când unul cu experiență proprie are numai o metodă personală care poate fi greșită.

D. *Goldis* este pentru un om cu studii academice, dar având în vedere ca la concursurile anunțate până acum nu s'a prezentat aici un concurent, propune să se dea conzistorului posibilitatea de a numi în caz de lipsă și un învățător ca să nu rămâne această necesitate nesatisfăcută.

Se primește propunerea dl-ului Goldis.

Viind în discuție chestiunea subrevizorilor propunerea comisunii a fost sprijinită de dl. învățător-deputat Băran, Grosoran și Moldovan.

Tinându-se în seamă, însă, dificultatea de a se găsi mijloace pentru a subveni cheltuielilor ce ar reclama instituirea lor propunerea nu a fost admisă.

Raportul comisunii organizatoare în chestiunea școlii de fete a reuniunii.

Referent d. dr. Zigre.

D. referent citește concluzul sinodului anterior în privința acestei școli din care rezultă că sinodul a autorizat clădirea în limitele sumei disponibile fără a se îngreuna dieceza.

Analizează planurile și prospectele de construcție, de înzestrare și de organizare a școlii și rezultă că de trec peste aceste sume. Analizează sumele ce ar fi să se încaseze de la eleve și ajunge la concluzia că sumele sunt exagerate și că va rezulta deficit, neputându-se amortiza capitalul și interesul sumelor ce ar fi să se împrumute pentru a se realiza instituția după proiectul contemplat de reuniune și de conzistor.

P. S. S. *Episcopul I. Pap*. Face istoricul amănunțit al acestei chestiuni ajungând la această concluzie. P. S. S. cere ca această clădire să se înceapă cât de curând astfel ca în cursul acestui an să fie acoperită. Propune însă că ea să se facă în proporții mai modeste pentru 60 de clove spre a nu se ieși din limita mijloacelor disponibile rămânând a se mări ulterior după trebuință.

D. *Sava Raicu*. Spune că edificiul ar fi prea mic. Lucrurile nu trebuie pornite în totdeauna cu ezitări. Fete din dieceza noastră se află în toate institutele străine și plătesc sume destul de mari. Trebuie să avem încredere în forțele noastre și să nu procedăm în totdeauna cu teamă. Est: vorba de 20.000 de mii coroane și pentru o sumă ca asta

nu e permis să facem o carpitură acuma după ce s'au strâns dela credincioși 80.000 de cor.

Dl. *dr. Cioban*, spune că nu e nevoie să țărmarim libertatea conzistorului, specificând numărul clovelor. El va face edificiul așa cum îi vor permite mijloacele.

Dl. *Em. Ungureanu*. Intervine în discuție spunând că, clădirea edificiului depinde de conzistor care-l va face așa cum îi permit mijloacele. Dar dacă conzistorul ar avea nevoie de o sumă de 20 - 10.000 de cor. noi nu-i putem refuza autorizarea de a fi creditat de către dieceză.

Propunerea se admite în senzul propus de dl. Ungureanu, remarcând că clădirea să poată cuprinde până la 80 de clove.

Cu aceasta ședința se ridică la orele 1.

Ședința a II-a (de după masă).

P. S. *Sa domnul episcop al diecezei Aradului*. — Răspunde la interpelarea dl-ului deputat dr. N. Oprean, adresată în șed. de miercuri în chestia subvențiilor acordate eparhiei noastre de către guvern.

P. S. *Sa face un luminos istoric al chestiunii arătând fazele prin care au trecut aceste fonduri*. Arată cum începând din 1907, guvernele ungurești, — taie din ce în ce mai adânc în autonomia constituțională a bisericii noastre. Vorbește de neînsemnătatea sumelor ce servesc bisericii noastre față cu cele ce se dau celorlalte confesiuni și față cu numărul credincioșilor. Spune că în toate prilejurile când guvernul, trecând peste dreptul bisericii noastre de a dispune de dotatiile ei în mod autonom, s'a ingerat în afacerile ei interne, a protestat făcându-și toată datoria; aduce la cunoștința sinodului că ultimele ajutoare acordate de guvern, vicariatului dela Oradea-mare nici nu i-s'au adus la cunoștință ci s'au acordat direct și pune în vedere sinodului spre a face pașii ce va crede de cuviință.

Domnul Ionaș. Cere sinodului, ca să reface chestiunea comisunii organizatoare.

Cl. dr. N. Oprean. Provocat să-și spuie cuvântul, s'a declarat de mulțumit de explicațiile Preot. Sfinției Sale. Dar explicația dată de P. S. Sa ne impune să ne grijim față de procedeele guvernului împotriva autonomiei noastre religioase. Propune alegerea unei comisunii speciale, care să vie cu o propunere concretă spre a fi deliberată.

Se propune completarea comisunii organizatoare cu încă trei persoane și se admite.

Raportul comis. org. în chestia sporirii salariilor prof. dela seminar și dela preparandie.

Referent dl. Zigre.

În chestiunea aceasta se citește raportul conzistorului din Arad. Prin acest raport se constată necesitatea de a se spori aceste salarii dar nu sunt fonduri disponibile. Spre a se ajunge totuși la un rezultat se fac următoarele propuneri: Taxa diecezană de 4 ml. plătită de orice suflet creștin să fie ridicată la 6 ml.

Totți funcționarii conzistorului să plătească un procent din leafă. Protopopii 40 cor. pe an. Preoții de grad I-ii 20 de gr. II 16; învăț. 10. Funcț. câte 10, 20, 30, 40 după leafa lor.

D. *Ionaș* propune amănunțit că dacă cineva depune o sumă ale cărei interese corăspund cu taxa ce are de plătit să fie odată pentru totdeauna achitat de taxe.

În urma sprijinului P. S. Episcop Ioan Pap propunerea se primește cu acest adaos.

Se prezintă un tablou după sumele cu care să se sporească salariile funcționarilor și profesorilor în chestie și se admite.

Raportul comisunii speciale însărcinată în chestia seminarului din Beiuș.

D. referent *Cozma* face o expunere de motive punând în lumină rolul moral și educativ al acestui seminar și propune să se instituie actuala comisie în comisie permanentă și să studieze și să

Rétay și Benedek

intreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 59. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare, amvoane, presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

rezolvă chestiunea acestei instituții cu concursul P. S. Sale Episcopului și cu al diecezei.

În urma lămuririlor date de P. S. s'a hotărât că comisiunea să fie declarată în permanență spre a studia chestiunea rămânând ca să se procedeze la soluționarea ei după ce i-se va prezenta un plan amănunțit de ameliorările necesare, de sumele trebuitoare și de mijloacele de finanțare.

Raportul comisiunii de petiții.

Referent, dl dr. Cornel Ianu, simpaticul avocat arădan își citește raportul presărat cu observații de spirit, care au descrețit toate frunțile sinodalilor noștri, obosiți de încordarea ultimelor zile.

În această atmosferă de bună dispoziție a luat sfârșit ședința, la orele 7, anunțându-se cea următoare pentru mâine Vineri la orele 10 a. m.

Aviz!

Abonații cărora cu 1 Aprilie le-a expirat abonamentul sunt rugați să binevoiască a-l reînnoi cât de curând, ca să nu fim siliți a sistă expedierea regulată a ziarului.

Totodată rugăm și restanțierii să plătească datoriile, deoarece numai așa îi vom putea trimite ziarul pe mai departe. La trimiterea banilor să se comunice pe coupon și numărul de pe adresă.

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”

INFORMAȚIUNI

Arad, 18 Aprilie a. 1912

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme moale, în apus și sud pe unele locuri ploii.

Prognostic telegrafic: vreme moale, în apus și sud pe unele locuri ploii.

Temperatura la amiază a fost de 12 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11.78
„ „ maiu	„	11.68
„ „ octomvrie	„	10.99
Secară pe aprilie	„	10.65
„ „ octomvrie	„	9.17
Cucuruz pe maiu	„	9.25
Cucuruz pe iulie	„	9.23
Ovăs pe aprilie	„	10.20
„ „ octomvrie	„	8.85

Săptămâna sinodului la Arad.

Fărmituri din vârful condeiului.

Sunt la modă interviurile. Dar cum eu, așa schiopătând numai în urma modei, nu interviuasem pe nimeni, vine un sinodalnic și mă întrebă:

„Audi că ai luat sarcina să faci pe raportul sinodului, anume ca să poți studia în amănunțime ei organizația bisericeii noastre gr.-ort. române și efectele intime ale acestei organizații. Paremi-se că nu ești delă noi, dar de-a noastră? — Și nu și da! — „Ei, dar ce impresii îți face desbaterile sinodului? — Mi-se pare, că se trece cu ele prea după pravila strictă a creștinismului. — „Cum așa?!... Suntem doar sfânt sinod bisericesc!... — Bine, bine!... Dar să nu știe nici odată „dreapta“, ce vrea să facă „stânga“ — mi-se pare totuși prea mult!”

Și m'am apucat pe urmă să interviuez și eu.

Se vede că frații noștri uniți se interesează viu de constituția autonomă a bisericeii noastre. Văd zilele la desbaterile sinodului, ca oaspe auditor și un unit.

„Vă interesează mult, după cum mi-se pare, desbaterile sinodului? — Da. Mai cu seamă în vederea „largii autonomii“, ce o să ne-o dea papa și nouă uniților, după cum bine știți, mâne-poimâne poate. — „Și ce impresii v'a făcut sinodul?!... — E cam dificilă întrebarea, răspund însă sincer și de-a dreptul: mult-putin dureroasă! — „Cum așa?!... — Dapoi aiti, să nu mi-se strângă inima de durere, când văd eu, chiar unit fiind, că din întreagă aceasta adunare, „aleasă“ de oameni, fac parte numai și numai — neuniți!”

Iar fiind vorba de interviuuri — mă roade. Nu-l pot relăcea. Ați citit „Aradi Köziöny“-ul de alaltăieri?! Și interviuul — insultă la adresa întregului sinod, acordat perciunaților de cameleonul dr. Gheorghe Popa?! Și nu va-ți scandalizat?! Si-l mai suferiți în sinod?!

Bine, bine. Dacă l-ați putut mistui două zile, fără scrișnire de dinți și fără încl-ștare de pumni — îl vom reproduce și noi, fără să resimțim pic de teamă măcar, că am fi în stare să vă mai putem insulta — venerabili sinodali!

Prima insultă: — Din întreg sinodul, de 59 membrii, fac parte numai 18 „naționaliști“ — ceilalți se dau așadar „după păr“.

A doua insultă: — Signatura sinodului o dă Mangra. Cei 16 deputați bihoreni sunt aderenții lui neclintți. — Auzita-i tu, membru al comitetului național, dr. Aurel Lazar?! Și nu ti-se ridică părul vălului?!

A treia insultă: — Cea mai de seamă parte a deputaților clericii din partea arădană și bănățeană a eparhiei încă sunt mangriști! — Parecă văd, cum roșul de pe multe brâne se va reflecta și asupra multor fețe — de mânie ori de rușine — Dumnezeu le vadă sufletul!

A patra insultă: — Dar are Mangra stimatori personali și dintre membrii mireni ai fracțiunii „naționaliste“ din sinod; Ați auzit domnilor cei cari în „cândoaarea“ suflului vostru de naționaliști, perihorescați boicotul și separarea de tot ce e infam și putred în corpul poporului?! Ori credeți voi-ște, că cei ce sau lăpădat de popor și cei pe cari i-a lăpădat poporul, pot fi primiți de — biserica?!

A cincea insultă — celelalte sunt cel puțin, ca fapt, controlabile, sună doar la persoane și cine nu desminte, consimte; cea-șta din urmă e cea mai gravă, că-i e generală: — Mangra se bucură de o simpatie generală în clerul bisericeii greco-orientale din întreagă țara. — Continuu îl molestează din toate părțile țării cu rugări pentru congreă, chiar și acei cari de altfel parvin drept „naționaliști“, fiindcă intervențiile pe lângă guvern ale lui Mangra, au avut totdeauna succes. În cursul sinodului chiar, a primit sumedenie de telegrame și l'a cercetat chiar o deputație a preoțimeii din comitatul Aradului, implorându-i sprijinul.

Auzita-ți preacinstiților părinți, cum vă înjură și cum vă compără și vă vinde?! Veți putea tăcea?! Ori și dvoastre fac-ți parte dintre aceia, cărora li-e mai mare graba să se vază odată înroșiți peste burta bicerotunzită, decât să prăgătească o binemeritată înroșire obrazului celui, ce i-a insultat astfel?!

Doamne, Dumnezeule! Câtă înjosire le trebuie unor oameni, ca să se poată susține!

Dar să trecem iarăși la chestiuni, unde, cel puțin, nu este — scârbă.

Îl întreb pe un venerabil — binecunoscut în urma apropo-urilor totdeauna cu tăis: „Ce ziceți asupra conflictului P. S. Sale cu majoritatea, care a primit ca, persoana care va cerceta abuzurile făcute la alegeri, să fie aleasă dintre mireni sinodului? — P. S. Sa face multe propuneri și la toate propunerile, pe cari le fac alții, face multe „amendamente“, dar când e la susținerea lor, totuși nu e atât de implacabil, pe cât vorbește de... răstit, cum așa spune-o. Așa și ieri, când susținea, că cercetarea abuzurilor ce le-ar fi comis preoții la alegeri, n-o s'o poată face decât un preot, a crezut a banăsamă că fericitul Șaguna, înto mise de aceea cu două treimi mireni și o treime clericii sinodele, ca... „corb la corb, să nu-și poată scoate ochii“.

S'a lăpădat însă și — e bine așa!

Dar apropo la cele două treimi mireni și o treime clerici ai organizației fericitului Șaguna. Mă luminează un venerabil sinodalnic — advocat brește, obicinuit să răsuciască sucind numai litera legii — zice:

„Că hiabă se sârfacește dr. Popa la „Aradi Köziöny“ cu Mangra lui. Că tabăra lui tot nu stă pe baza statutului organic, oricum ar număra-o. Că vezi, dacă își și are el tabăra lui, ian' coată popii sunt mai mulți și abia ici-colea câte-o p-struță de mirean, cu dr. Lazar cu tot, care a vede că a uitat, că numai unul a fost Lazar, cam murind, a fost înviat din morți. Șapăi asta tot ne-și după statul!“

Cu toată sucitura legii, poate avea dreptul. Mai ales cel privește pe Lazar — perfectă!

O senzație!

Pe semne pentru meritele mele de cronicar fidel și de netăgăduit cu spirit totodată, m'a chemat și pe mine P. S. Sa la masă.

Am fost însă constrâns să dau refuz. Pe un motiv în-șă, care spre liniștea conștiinței mele, mă mulțumit pe deplin și pe Ilustrisimul:

Binevoii Preasfințiți, ca prețul tăcerii mele să-l oferiți fondului școlii și a internatului de fetițe, ce hotărâți să se zidească în Arad. E Ștroescu a dat 100.000 cor. Eu, biet gazetar, și tăt pot da. Opinia publică, cum mă simțesc, da — cam slab răsplătit. Puțin din puțin, va fi înșă poate un „stimulent“, ca și alții să învețe: să mănăce mai puțin și să jertfească mai mult.

Și încheiu. Iar dacă-mi veți pune întrebarea că studiind apariția sinodului, ce învățături, anume am tras, o să vi-o spun pe cea mai de seamă. O s'o puteți utiliza poate vre-unul făcând în ultimă ședință propunere concretă sinodului, ori cel puțin vre-un „amendament“. Iată-o, cu introducere cu tot:

Ca o urmare logică a prea frumosului obicei, ca sinoadelor să le premeargă totdeauna acultarea slujbei sfintei liturghii, propun ca și după încheierea sinodului să fie obligați toți venerabilii sinodalnici, să meargă în corpore la sfânta biserică și să rostască un tatăl nostru, accentuând mai cu seamă cuvintele... și ne iartă nouă greșelile noastre!

Iar membrilor clericii mai ales, le atrag atențiunea, că rostind cuvintele... pânea noastră cu de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi... nu e chiar neapărat de lipsă, să se cugete taman la congreă. Se primește?!

În plenitudine. Cu „amendament“ cu tot.

Ex-sinodalnic: Sfredelup.

Societatea „Petru Maior“

Budapesta.

(Telegramă):

Reținut la conducerea ședințelor sinodului eparhial și obosit de munca grea și intensă nu sunt în plăcuta poziție de a urma invitațiile și astfel nu pot participa la festivitățile jubileare proiectate de dumneavoastră pe 21 și zilele următoare ale acestei luni.

Ioan I. Pop.

Dela sinodul arhidiecezei.

Negăm în afară de cuvântul de deschidere al I. P. S. Sale mitropolitului Mețianu, un raport despre lucrările sinodului arhidiecezan, ne mărginim deocamdată să producem din „Telegraful Român“ următoarele:

I. P. S. Sa, arhiepiscopul și mitropolitul Mețianu, constată că sinodul poate proceda la constituire, deci suspende ședința pe câteva minute, pentru a se putea face combinările de lucru cu privire la alegerea comisiunilor.

După re-deschidere d. deputat I. A. de Prod propune, iar sinodul alege:

Notari definitivi pe d-nii: Lazar Triteanu, Mateiu Voileanu, dr. Ioan Popp, dr. G. Proca, dr. Pavel Roșca și Eugen Todoran.

În comisiunea verificatoare pe d-nii: Vasile Duma, Romul Furduiu, Jovian Mureșianu, dr. Gheorghe Buzaru, dr. Nic. Comșa, dr. Val. Moldovan, dr. Enea Papiu, dr. Ioan Șenchea și dr. Octavian Vasu.

În comisiunea organizatoare, pe domni: de

Ilarion Pușcariu, arhiepiscop, vicar episcopesc, dr. Eusebiu R. Roșca, protosinodal, director seminarial, Nicolau Ivan, Vasile Almășan, Parteniu Cosma, dr. Iancu Mețianu, I. A. de Prada, dr. Nicolau Vicedea și dr. Aurel Viad.

In comisiunea bisericească pe domnii: Sergiu Medeanu, dr. Vasile Saftu, Galacteon Șagău, dr. Nicolau Bălan, dr. Augustin Bodea, dr. George Măcelariu, dr. Eugen Mețianu, Iosif Popescu și Iosif Pușcariu.

In comisiunea școlară pe domnii: dr. Ioan Lupăș, Zevedeu Marășan, dr. Ioan Stroia, Nicolai Bogdan, dr. Zosim Chirtop, dr. Onisifor Ghileu, Octavian Goga, Virgil Onițiu și Victor Păcală.

In comisiunea financiară pe domnii: Nicolau Borzea, Vasile Damian, Dimitrie Moldovan, Ioachim Fulea, dr. Vasile Prada, Victor Tordășianu, dr. Octavian Vasu, dr. Valeriu Moldovan și Iosif Popescu.

In comisiunea petiționară pe domnii: Constantin Dimian, Vasile Domsa, Ioan Hamsea, dr. Stefan Chirilovici, dr. Petru Groza, Nicolau Macrea, dr. Ioan Marghiță, dr. Nerva Oacu și dr. Ioan Popp.

Excelența Sa declară sinodul de constituit. Actele intrate la sinod se împart comisiunilor.

Concediul cerut de deputații sinodali Virgil Onițiu, dr. G. Măcelariu, dr. Zosim Chirtop, dr. Ioan Popescu și Ioachim Fulea se acordă din partea sinodului.

Sedința proxima se anunță pe miercuri la orele 9 dimineața și sedința se închide la orele 12 fără un sfert.

„Petrecerea românească cu esárdás în Vingard”. Părintele Pompiliu Predovici din Vingard ne roagă să aducem la cunoștința publică, că nu de-a este autorul informației apărută sub titlul de mai sus în numărul 70 al „Românului”.

Logodnă. Eugenia Oprisa din Brad, Sabin Evuțian Caransebeș logodiți. Felicitări!!

— Silvia Vulcan din Oprea-Cârțișoara și Nicolae Frâncu contabil din Puiu logodiți. Felicitări!!

Convocare. In sensul §§-lor 25—26 din statutele „Reuniunii învățătorilor români gr.-cat. din ținutul (Hátszeg) Hategului, se convoacă *adunarea generală*, a reuniunii pe 6 și 7 mai st. n. 1912. In școala gr.-cat. din Korojesd-Vulkán—Coroieșteni-Vulean, pe lângă următorul program: Sedința I.ă. Luni, în 6 mai (sf. George) sf. Liturghie cu invocarea sf. spirit la orele 8 a. m. Deschiderea adunării generale prin vice-președinte. Constatarea membrilor prezenți. Raportul comitetului central. Esmiterea comisiunilor: a) pentru examinarea raportului comitetului central; b) pentru censurarea raționinilor pe 1911 și a proiectului de buget pe 1913; c) pentru examinarea raportului bibliotecarului; d) pentru încasarea taxelor și înscrierea de

membri noi. Prezentarea propunerilor intrate cu 8 zile înainte de adunare. Decernarea premiului pus de Reuniune (20 cor.) la tema: „Metodul propunerii limbii române”, eventual și citirea operei prin autor. Conferința de dl. Florian Gliga a) Prelegere practică în limba maternă, ținută din partea dlui Bucur Voin. Prânz comun. Sedința a II-a la orele 3 p. m. Ordinea de zi: Raportul comisiunilor camise în sedința I-ă. Prelegere practică din limba maternă; ținută de Petru Turcu. Critica disertației, a prelegerilor practice și discută asupra învățării limbii române. Raportul dlor A. Grecu, Ș. Șerban și I. Ciora în chestia orfelinatului învățătorilor gr.-cat. din provincia metropolitană. Discuție asupra orfelinatului. Prelegere economică pentru popor (Pomărit) de * * * Dezbateră propunerilor intrate. Votarea stipendiului de 50 cor. din cassa reuniunii. Decretarea membrilor onorari. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal. Inchiiderea adunării. Marti, în 7 mai: Excursiune de studiu, în corpore. Din sedința comitetului central ținută la 30 martie 1912. Șerban Șerban m. p., inv. vice-președinte. Ioan Zepa m. p., notar I.

Actul de abdicare a lui Napoleon cel mare. Arhivarul Korganov din Tiflis studiind arhiva generalului Astafjew, a găsit un document foarte important. E vorba de documentul scris de însuși Napoleon I, prin care abdică de la tronul Franței. La acel document este atașată și o notiță care explică prin ce împrejurări a ajuns generalul Astafjew în posesia acelui document.

Târgul de vite în Orăștie (Szászváros) după cum se anunță de magistratul orășenesc de acolo se va ține în 21, 22 și 23. iar târgul de mărfuri în 24 aprilie n.

Necrolog. Vasile Chirtop, cassar și membru în direcțiunea institutului de credit „Doina”, după un morb scurt și greu, fiind împărțit cu sfintele Taine, sâmbătă în 13 aprilie la cîsurile 9 seara a încetat din viață, în etate de 68 ani. Rămășițele pământești ale scumpului defunct, au fost așezate spre odihnă, în cimitirul bis. gr.-or. din Câmpeni, luni în 15 aprilie a. c., la cîsurile 3 după prânz. — Fie-i țărina ușoară și pomenirea neuitată! Raveca n. Andreica soție, Zosim și Domnica fii, Sofia n. Cothis soară, Viorica, Valeria, Zosim și Virginia nepoți.

— Maria Bogdan născ. Strâmbei, după lungi și grele suferințe a trecut la cele eterne, luni în 15 aprilie c. st. n. la orele 8 a. m., în etate de 64 ani. Rămășițele pământești au fost așezate spre vecinică odihnă marți în 16 aprilie c. st. n., la orele 3 p. m. în cimitirul gr. or. din Oravița-rombău. — Fie-i țărina ușoară! Ilie Bogdan, Gheorghe Bogdan, Ioan Bogdan fii; Ecaterina Bogdan, Maria Bogdan surori; Cornelia, Marioara, Cornelia, Costică, Lucreția nepoți.

Nou avocat român în Siria. d. dr. Aleriu Boțioc și-a deschis cancelaria advocațională în Siria, vis-a-vis de oficiul pretorial.

Fidantare. Domnișoara Valeria Laziu fiica d-lui Alexandru Laziu din Atea (com. Sătmar) și d. dr. Ilie Carol Barbul adv. în Sătmar fidanțati. — Felicitări.

Un început bun: cursurile pentru învățătorii dela Blaj. La insistența corpului profesoral dela preparandia din Blaj Conzistorul metropolitan a îngăduit să se țină la institutul pedagogic cursuri pentru învățătorii din arhidieceză. Cursurile aceste s'au început miercuri în 10 l. c., la orele 8 dimineața și au ținut până sâmbătă în 13 l. c. după amiazi. Au luat parte: 1 învățătoare și 27 învățători și anume d-șoara Netti Tufan din Valeasasului și d-nii: Alexandru Măndru, Aghireș; Zaharie Blaga, Boas; Vasile Mesaros, Odrereni; Emil Drăgan, Nirăștau; Vasile Idu, Almașul-mare; Alexandru David, Valeadâlsii (dice. Lugojului); Iosif Marian, Bucerdea-grânoasă; Alexandru Moldovan, Reghinul-săsesc; Filon Roman, Șeulia-de-câmpie; Florian Pop, Cașovia; Nicolae Cristian, Aiudul-de-sus; Toma Cocisiu, Fildul-de-jos; George Spotocean, Benic; Aurel Pop, Șard; Iacob Muntean, Coșlari; Ioan Pleșa, Velt; Vasile Abașan, Șomfalău; Ioan Pampu, Holzman; Nicolae Prătilă, Tiur; Ioan Ciora, Subredute; Pompei Dămian, Sângeorgiu-român (dice. Gherlei); Ioan Ignat, Spini; George Bărbuleț, Crăciunelul de jos; Demetriu Ban, Cergăul-mare; Alex. Șighișorean, Sâncel; Ioan Aldea, Iclod și Profire Pop, Bia.

In aceste 4 zile s'au ținut cursuri din istorie și fizică de către dd. profosori Stefan Pop și Valer Suciu.

Cursurile — serie „Unirea” au avut un incontestabil succes atât moral, cât și practic, încât începutul făcut în anul acesta poate servi cu tot dreptul de mulțumire sufletescă vrednicilor directorii și profesori preparandiali, iar învățătorilor de îndemn ca la anul să iee parte cel puțin de două ori atâta.

Convocator. Despărțământul (Gyulafehérvár) — Alba-Iulia — al reuniunii învățătorilor români gr. cat. din Arhidieceza gr. cat. Alba-Iulia și Făgăraș, în sensul §-lui 21. al statutelor, — își va ține adunarea generală de primăvară, sâmbătă în 27 april c. în școala gr. cat. din (Marosszentimre) — Sântimbru, — la care sunt invitați toți membrii fondatori, ordinari și ajutători, precum și toți doritorii înaintării învățământului nostru popular. Program: 1. Ascultarea serviciului divin în biserică gr. cat. din Galdtiu—(Gáldtő), — la oarele 8. a. m. 2. Prelegere practică din fizică cu desp. V. și VI. ținută de d-nul Ioan Udrea inv. în (Alsógáld) — Galda de jos. — 3. Deschiderea adunării. 4. Citirea apelului nominal. 5. Citirea procesului verbal din adunarea de toamnă. 6. Raportul cassarului și

FOIȚA ZIARELUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(72) — Urmare —

— Oh! Doamne, nu e chiar rușine că își dă cineva atâta silință pentru mine!

— Odată ce e vorba de Pavel Ivanovici, cuvântul silință nu mai are înțeles.

Cicikof murmură, înclinându-se, câteva cuvinte de recunoștință. Manilof văzând că acesta se duce la camera civilă tocmai spre a-și regula achizițiunile, se declară gata să-l urmeze. Cei doi prieteni se îndreptară spre curte braț la braț. La fiecare groapă, la fiecare treaptă de ursat Manilof sprijinea și părerea ce ar vrea să poarte pe Cicikof, zicând cu un zâmbet de nedescris că el n'ar suferi ca Pavel Ivanovici să-și lovească drăgulele lui piciorușe. Cicikof voia să-i mulțumească, dar spiritul lui era cam confuz, căci simțea că demerul lui nu mai era acum fără oarecare greutate. Asaltându-se unul pe altul cu grațiozități, ei ajunseră în sfârșit în piață zisă a tribunalelor. Tribunalele ocupau o mare clădire de piatră cu trei colțuri, văruiată în întregime în alb de cridă, fără cea mai mică pată, enblemat, cred o perfectă candoare sau purități morale a împărți-

torilor dreptății locale. Cele câteva construcțiuni cari mărgineau piața în celelalte puncte erau de lemn, și era între ele și marea clădire de piatră tot atât de puțină armonie prin proporțiunile lor ca prin materia însăși.

Era, în sfârșit, o gheretă de gardă, un soldat cu arme pe umăr în fața a doua sau trei trăsuri de piață și în sfârșit, lungi uluce de pe cari nu lipsiau nici inscripțiunile nici desemnurile făcute cu cărbuni și cu creta, atât de cunoscute de toată lumea: A-ta-i tot ce se găsea în aceasta pretinsă piață drăguță, din care nu era mijloc să se îndepărteze vre-o dată mulțimea. La ferestrele celor două caturi, carise ridicau pe boltele parterului, se desemnau fețele placide ale incoruptibililor preoți ai zeiței Themis; într-o clipă ele dispărură toate, și aceasta pe semne pentru că șeful justiției trecea dealungul birourilor.

Cei doi prieteni ai noștri nu ureau scara ei o asaltau, fiindcă Cicikof spre a evita a fi susținut, își grăbea pașii din toate puterile lui, și fiindcă din partea sa, Manilof, mai sprinten, sbura înainte, nevoind cu nici un chip să permită lui Cicikof să se obosească; și ambii sosiră gâfâind în coridorul întunecos care precedează întâiele încăperi.

In camere, ca și în coridorul acesta și în celelalte treceri, ei nu avură ocazia să admire vre-o mare grijă de curățenie. Deci lumea nu se preocupa de aparințe, așa că ceace era murdar, rămânea murdar, fără a afecta cu nici un chip contrarul. Themis își primea vizitele fără ceremonie, goală sau în cămașă, cum era surprinsă.

Un altul ar descrie aici înșirarea camerelor înțesate cu grefieri, pe cari le străbătură bunii noștri prieteni; dau autorul acestui poem încearcă o sfântă groază care îl lipsește de toate mijloacele sale față de toate curțile de justiție. I-s'a întâmplat să treacă printr'anele ale căror podele și birouri erau lustruite proaspăt și deja svântate, ceea ce nu l'a împiedecat să le străbată cu pas accelerat, cu ochii plecați umil spre pământ; așa că el trebuie să se abțină de a spune ce n'a văzut, și cât înflorește totul în aceste înalte curți, prosperează și captivează.

Cicikof și Manilof văzură multă hârtie scrisă și nescrisă, capete aplecate înainte și într-o parte, cefe groase, haine cu pulpanele destrămate, toate de o croială de provincie. Ei văzură chiar o nu știu ce vestă rotundă, cenușie, foarte băltoare la ochi; acel care o purta, cu capul ușor lăsat pe hârtie, copia iute și sigur un protocol sau proces verbal privitor la o încălcare de pământ, cu descrierea detaliată a terenului pe care îl acaparase un bun proprietar scăpătat, mereu și din toate părțile atacat în justiție, fără ca aceste aversiuni teneace să vatemă cătuși de puțin prosperității unei legiuni de copii și de nepoți crescuți sub un acoperiș. Apoi se auzia din vreme în vreme o voce arogantă aruncând sec cuvinte scurte, cum sunt acestea: „Fodor Fedocievici îmi vei da dosarul nr. 368... Ei! ai să lași mereu destupată cerneala cocoanei?” Uneori un glas încă și mai sigur, de bună samă al unui superior, zicea foarte ascuțit: „Poftim, copiază, dar repede.” (Va urma).

al bibliotecarului. 7. Esmitarea unei comisii de trei membri, pentru cenzurarea rapoartelor din p. 6. și înscrierea de membrii noi. 8. Dizertație de d-nul Traian Breteiu inv. în (Felsögald) — Galda de sus — eventual și alte dizertațiuni. 9. Raportul comisiei așezate în p. 7. 10. Alegerea unei comisii pentru verificarea procesului verbal. 11. Destinarea locului pentru adunarea de toamnă, a prelegătorului și dizertațiilor. 12. Critică asupra prelegerii practice și dizertațiilor. 13. Discuție asupra temei: Cum să se propună limba română în școlile primare nedespărțite. 14. Eventuale propuneri. 15. Alegerea oficialilor desp. pe an școl. 1912/1913. 16. Inchiderea adunării. Domnii membrii ordinari sunt obligați a lua parte activă unul fiecare la discuția asupra temei din punct. 13. (Borobenedek — Benic — la 12 aprilie 1912. George Spătăccanu) președinte. J. Udrea notar.

Catastrofa vaporului „Titanic”. Acum s'a dovedit că cauza ciocnirii vaporului „Titanic” în mare parte a fost căpitanul Schmidt, care a voit să atingă record nou, să ajungă din Anglia în America în 4 zile în loc de 4 zile și jumătate, timpul cel mai scurt de până acum al drumului dintre Europa și America.

Directiunea societății de navigațiune a promis un premiu de 10.000 dolari dacă atinge un nou record, deci cele 1500 de victime omenești sunt jertfa lăcomiei după bani a unui singur om.

După știrile sosite mai în urmă în momentul ciocnirii toți călătorii erau deja adormiți și valurie de apă i-au deșteptat din somn. Vaporul în momentul ciocnirii mergea cu o viteză de 33 kilometri pe oră, așa că jumătate din corpul vaporului s'a urcat pe muntele de gheață. Când a lunecat îndărăpt pe apă s'a putut observa, că întreaga parte de dinaintea a vaporului e nimicită. Din părții groși de oțel nu s'a ales, decât o grămadă în formă de oțel. Pumpele nu au putut scoate atâta apă, câtă se strecura prin creșturile cauzate de ciocnire, așa că era de prevăzut că mai înainte, sau mai târziu vaporul se va scufonda. Căpitanul îndată a ordonat începerea salvării călătorilor, însă atunci s'a dovedit, ce încredere mare pusese societatea pe acest vapor colos, încât nici nu prăvăzuse vaporul cu luntri de salvare, decât pentru 5—600 de oameni.

Încă nici acum nu se știe cu siguranță numărul exact a celor cari au fost pe vapor în momentul ciocnirii. După telegramele cele mai multe numărul călătorilor cu al personalului de pe vapor la un loc nu a fost mai mare de 2200, însă după o telegramă sosită mai în urmă de pe vaporul „Carpathia”, — unde sunt imbarcați toți aceia, cari au fost mântuiți, — numărul victimelor ar întrece suma de 2000 persoane și că numai 750 de inși au putut fi salvați.

Nu este eschis, ca și bărcile pescarilor — cari au ajuns după sosirea vaporului „Carpathia” — să fi mai salvat pe unii de pe munții de gheață unde se refugiaseră.

Vaporul „Titanic” va rămânea pururea sub valurile mării, căci adâncimea mării în locul unde s'a întâmplat nenorocirea trece de 800 metri, așa încât la o așa adâncime mare, în urma presiunii colosale a apei ființă omenească nu se poate coborî.

România și presa străină. În numărul de Paști, „Les Annales” revistă de sub conducerea dlui Adolphe Brisson, publică mai multe elogioase articole la adresa României, reproducând și fotografiile majestăților lor regele și regina noastră, precum și a altor sale prințului moștenitor. Frumoasa și călduroasa primire făcută dlui Jean Richepin, membru al academiei franceze, cu ocazia vizitei sale la noi și reprezentarea, la opera franceză, a dramei lirice române „Cobzarul”, opera compatriotei noastre d-șoara Elena Văcărescu, au dat prilej câtorva scriitori de seamă francezi, printre cari e și dl J. Richepin, să „asigure la marea lor recunoștință națiunea română, prietena Franței.” Dl Jean Richepin, își tipărește strălucitul toast la ridicat la banchetul dat în București, în onoarea d-sale; dl Edmond Haraourt are un elogios articol intitulat Regina și Poetă: Carmen Sylva. În același număr d-șoara Elena Văcărescu, scrie dusos niște amintiri din zilele petrecute în România, iar poetul Frederic Mistral închină o poezie României. Revista mai reproduce și fotografiile a două din interpretele „Cobzarului”, îmbrăcate în costumele noastre naționale, cari au fost executate la noi, de țărancele noastre.

Răsvrătirea soldaților italieni. Ziarul italian „Avanti” află din Tripolis, că acum 8 zile regimentul 40 de infanterie, care se afla lângă Bumbeliana, s'a răsvrătit. Compania a 7-a, care a primit ordin să plece la Zanzur, n'a voit să se supună ordinului.

Soldații strigau „Voim să mergem acasă.” Unii soldați au amenințat că în cazul dacă nu li se va satisface cererea, vor împușca pe ofițerul care conduce compania. 16 răsvrățiți între cari se aflau și 3 ofițeri, au fost arestați. Ei vor fi dați în judecată tribunalului marțial, care probabil îi va condamna la moarte. Regimentul 40 de infanterie își are garnizoana la Toscana și se află și pe câmpul de război cu 4 luni mai înainte ca celelalte trupe.

Prăbușirea unei biserici. Din New-York se anunță: Credincioși catolici din Hartington comemorau o sărbătoare în biserica lor pe jumătate terminată.

În biserică se afla un număr mare de credincioși. Deodată pardoseala bisericii s'a surpat 300 credincioși au căzut în adâncime. Începându-se acțiunea de salvare, din sub terasă au fost scoși 2 morți și peste 50 muribunzi. Sunt temeri că numărul morților este foarte mare.

Cu câteva momente înainte a catastrofei au sosit în fața bisericii 15 preoți în fruntea unei procesiuni.

În momentul când un preot a început să vorbească, construcția de lemn din afară a început ca să se surpe. Piața din fața bisericii seamănă unui câmp de război. Primele ajutoare li-se dau celor răniți la locul catastrofei, cei grav răniți sunt transportați la spital.

Anul bisect în Anglia. În anul bisect englezoaicele au o mulțime de drepturi speciale.

Mai întâiu în cursul întregului an de 366 de zile damele au dreptul de a invita la bal pe duii, de a le trimite flori și bomboane, țigări și de a le cere mâna. Dar mai ales în seara de 29 februarie aceste drepturi sunt exercitate în chip cu totul special. Nenumărate baluri au loc, toate cercetaie cu asediate de cătră tineri. Damele se bucură de dreptul de a examina de aproape și de a-i angaja. În schimb ele le oferă răcitură, îi conduc la bufet și ridică toast. Se pare, că tinerile fetițe își îndeplinesc de minune acest rol, mai ales de acela, care constă în a privi ironic pe sărmanii dansatori, care așteaptă să fie „angajați”, de a se face, că le oferă un angajament și apoi de a-i brusca întorcându-le spatele. Este de notat, că unii feciorii de familie au fost obiectul unor licitații presante. Astfel, că mulți englezi, care se însoară anul acesta vor blăstăma poate odată și odată anul bisect.

Costume de România, Săliște, Banat și Râșnov se pot imprumuta la d-șoara Tulia Bogdan Nagyszeben, Berggasse 9.

Biblioteca Academiei române. În luna martie 1912 s'au consultat 2186 volume și broșuri tipărite de cătră 904 cetitori; 259 manuscrise, 69 documente, 21 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 128 cetitori.

Colecțiunile bibliotecii au sporit în această lună cu 460 volume și broșuri, 205 numere de reviste române, 178 reviste străine, atlase și hărți stampe și portrete, 3 volume manuscrise, 76 documente, — fotografii, un album, 1699 foi volante, — note muzicale. Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 dimineața până la 6 seara, pentru manuscrise și documente dela 8 la 12 și dela 2 la 6.

Grav accident de automobil. Un grav accident de automobil s'a întâmplat ieri la Niederschönwald, lângă Berlin.

Șoferul Iohannes Mayer a făcut, fără știrea stăpânului său o călătorie în automobil cu mai mulți prieteni ai săi.

După ce băură o mare cantitate de alcool, ei se întoarseră cu automobilul, cu o viteză excesivă, fără a da semnale.

La o curbă accentuată dela Niederschönwald, automobilul se urca de pe drum pe trotuar, tocmai în momentul când agentul polițienesc Krines trecea cu soția sa. Amândoi fură surprinși de automobil și zdrobiți de perții caselor, alegându-se cu răni grave.

Agentul a murit azi dimineața; starea soției sale e de asemenea desperată.

Șoferul și prietenii săi au fost numai ușor răniți.

Bibliografie

Zilele aceste apar în tipografia noastră o broșură de opt coale a colaboratorului nostru *George Todica*, formând fasciculi II—III din anul II al publicației științifice a d-sale. Broșura cuprinde informații bogate asupra unor *instituții economice-financiare*, precum: Credit, Bani de hârtie, Bănci de emisiune, cu privire deosebită la Banca Austro-Ungară și Banca Națională a României, Bursă și operațiunile de Bursă, Căminul, Trasturi, Comerțul, Vamă, Convenții comerciale. Pără cunoașterea acestora nu pricepem tocmai nici o chestie economică, ori financiară. Cum tocmai în zilele noastre trebuie să acordăm atenție excepțională preocupărilor de ordin economic: scrierile d-lui Todica vine tocmai la timp. Nădăjduim că numeroasa gardă a funcționarilor de bancă, a băncilor și altor intelectuali pricepători va răspunde după cuviință borsurilor economice ale colaboratorului nostru. Anul întreg (4 broșuri) costă cor. 5 iar broșura după II—III cor. 250. Comenzile se pot face atât a Librăria Tribuna, cât și la autor în Geoagiu (Al. Gyögyi, Hunyad m.

Amintiri din războiul dela 1877. D. Alexandru Al. Fălcoianu, directorul serviciului comunal și județean, din ministerul de interne, ca o plină recunoștință cătră memoria mult regretatului său părinte, generalul M. Fălcoianu, a dat la iveală o lucrare a acestuia intitulată „Amintiri din războiul ruso-româno-turc din 1877—78”.

În prefața volumului d. Al. Fălcoianu spunea că publicația ce a tipărit nu are altă pretențiune decât să servească ca o reînnoștare a celor întâmplante în timpul războiului pentru independență și să stea ca pildă generațiilor actuale și viitoare.

Am cînt volonul, și mărturisesc, că nu mi-s'a întâmplat să dau peste o povestire mai captivantă. Este o evocare minunată a vremurilor în cari pe câmpurile Bulgariei se puneau bazele României moderne, a vremurilor în cari eroii noștri — printre cari în prima linie stă mult regretatul general — croiau cu spada lor drumuri noi acestei țări.

Citind amintirile generalului Fălcoianu scrie fără multă pretenție, te simți mai bun, mai mare. Primejdiile prin cari au trecut făuritorii independenței, curajul cu care s'au luptat și mai ales voința bună cu care ducându-se să moară, pun oidoită cunună de lauri pe frunțile acelor, cari știut nu numai să privească moartea în față, dar s'o privească cu zîmbetul pe buze, conștienți, că murind nu fac un sacrificiu, ci-și îndeplinesc o datorie sfântă, cătră țeara lor.

D. Al. Fălcoianu publicând amintirile scumpului său părinte, nu și-a făcut numai o datorie cătră eroul, ce a fost tatăl său, ci și cătră generațiile ce vor urma, căci cele scrise de generalul Fălcoianu, rămân ca o dovadă, că faptele mari de rează ca și bronzul în care stau săpate.

(„Adevărul”)

G. M. D.

Teatrul Apollo. Azi, *vineri*, teatrul Apollo va prezenta următorul program foarte atractiv:

1. Ziua seacă, noaptea pat (umoristic). — 2. *Tragedia medicului* (dramă senzațională în 2 acte). — 3. Nasul nou a lui Cyprian (umoristic). 4. Detectivul hipnotizator (record).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I, 80 fl. — Locul II, 60 fl. — Locul III, 40 fl. — Locul IV, 20 fl. —

Orchestra proprie. — Garderobă.

Începutul reprezentațiilor d. a. dela orele 5 și un sfert—11 noaptea.

POSTA ADMINISTRAȚIEI

I. P. *Oradea-mare.* Cu poșta de azi am expedat. Vă mult: min.

Director responsabil: S. Timoniu, România.

Comis

unul în branșa coloniilor și unul în branșa manufacturii află aplicație la

„SEVERINEANA”

societ. pe acții în Karansebes.

In cancelaria mea aflu aplicare imediat un

scriitor cu praxă

in cele advocatiale.

Dr. Nicolae Ionescu,
advocat in Caransebes.

Pian de vânzare

(Ehrbar), cu corzi crucise, potrivit mai cu seamă pentru serate și concerte. Arad, str. Boczkó nr. 5, etajul I.

Gustați

Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”.

Se caută

un conducător de prăvălie

la societatea de consum. Salar 80 cor. lunar și 1% din învârtire, care pe an o aproape 40.000 cor. Cvarțir și luminat. E de lipsă să fie căsătorit și să depună cauție de cel puțin 2000 cor.

„Societatea de consum”

Felső-Szőcs
(Szohok Doboka m).

H. DURATZO
fost șef. atelierului fotografic Mandy

Atelier fotografic
București, strada Gr. C.
Cantacuzino (România).

Roze frumoase

distins cu 2 medalii de aur

Pentru încolțirea sigură și înflorire bogată garantăm până la valoarea prețurilor.

Pașelarea și transportul orinde gratis! — Prospect mare ilustrat cu instrucțiuni probate pentru plantare gratis.

10 bucăți trandafiri înalți, de 2 ani, numai noutăți	Cor. 20
10 bucăți trandafiri înalți, dn 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	16
10 bucăți trandafiri — tufe, de 2 ani, numai noutăți	9
10 bucăți trandafiri — tufe, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	7
10 bucăți trandafiri alergători, cele mai frumoase soiuri	7
10 bucăți trandafiri, permanent înfloritori, atârănătoare pentru balcoane de așezat în lădițe, ornamente foarte pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până	8
10 bucăți chrysanthemum, 10 soiuri, mari	4
10 bucăți garoafe cezare, soi pompos permanent înfloritor dela cor. 5 până	10
20 bucăți garoafe de culoare albă și argintie	5
10 bucăți Cactus Dahlia, numai soi nobil	5

Wilk M. Fr. iun. și soțul

CODLEA, (Feketehalom)
Comitatul Brașov (Brassó megye)

Trimitem prospect in limba maghiară și germană gratis.

Cine dorește să cumpere

clavire bune, plane sau pianino, harmoniu de școală sau orgonă

să se adreseze cu încredere către

Salonul de clavire F. A. KAUFFMANN

in SIBIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

Unicul reprezentant pentru:

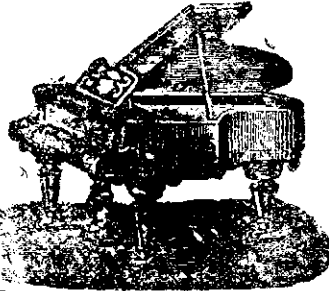
Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestate dela artiști in broșură sau la dispoziție in orice timp.

Zettler și Winkelmann! Fabrica de carte de clavire din ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.

Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școale de muzică membru in comitetul școlii a societății fabricanților de clavire din Viena, Posesorul mai multor medalii.

Frații Stingl! liferanți de curte, premiați in mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

Reparaturile fac solid și ieftine!

GARANȚIE!

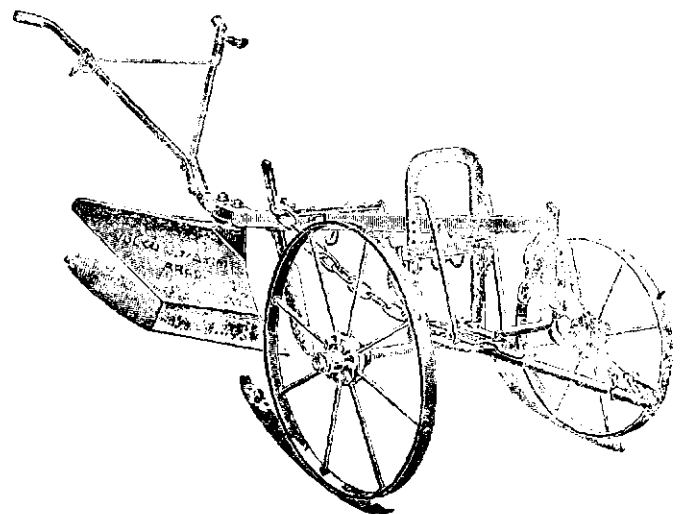
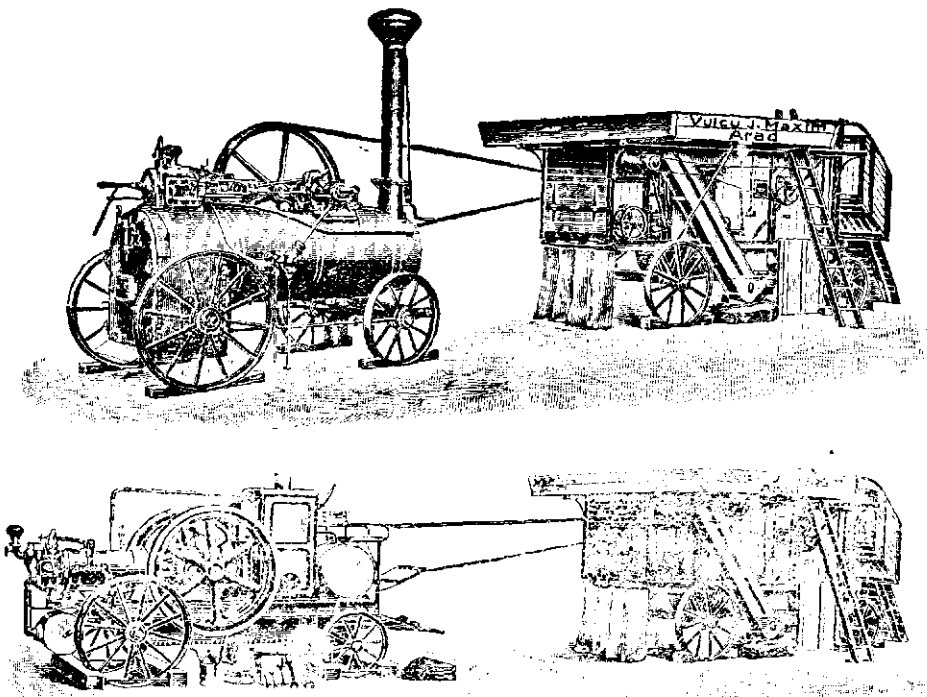
BCU Cluj / Central University Library Cluj

MAXIM I. VULCU

fabricant de mașini

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuiesc in prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi: Motor de olein brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestren, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașina de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

GHETELE

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călțunarii arădani”, și se pot procura :: cu prețurile cele mai moderate. ::

Director: IUSTIN OLARIU.

ARAD, Szabadság-tér nr. 14.
(Filiale în PISKI și CERMEIU).

Folosește Doamnă**„Crema Margit” a lui Földes**
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, să în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit” o imităază și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit” e nestricăcioasă, nu conține tatură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen
A R A D.

Casa de păstrare (reuniune) Săliște.

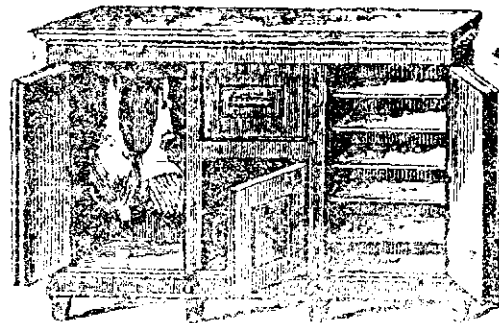
Primește depuneri spre fructificare fără anunt cu 4 procente, pe lângă anunt cu 4 procente și jum. la sută — iar depuneri mai mari cu 5 procente. Depuneri și ridicări se pot face și prin Casa de păstrare postală. Darea de camete o plătește institutul. Acordă împrumuturi: pe cambii, pe ipotecă replătibile în rate sau în anuități, pe obligațiuni cu cavenți, ca credite de Cont-curent pe lângă asigurare hipotecară sau de valoare (acții și efecte publice). Dobânda variază între 8 procente și 6 procente la sută, după mărimea împrumutului și asigurarea oferită. Schimbă, adevă cumpără și vinde, orice fel de monede streine cu, cursul zilei.

Direcțiunea.

Dulapuri de gheață

— sunt indispensabile pentru orice casă! —

Dacă vrei să cumperi un dulap de gheață bun, trebuie să îți înțelegi, atunci comandă invenția proprie de dulapuri a lui **MOSKOVITZ** a căror părți constitutive se pot desface ușor și curăți, făcând în gheață o economie de 5% la sută. — Prețuri foarte moderate. Prospekte de prețuri ilustrate trimite gratis și franco:

MOSKOVITZ S.
fabricant de dulapuri de
gheață în

BUDAPESTA

Békkocsis utca nr. 1.
(Guttenberg palota).

THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

Geschlich geschützt.

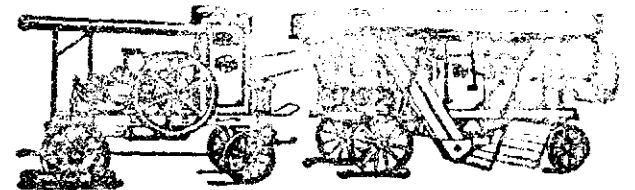
din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa**ARAD. Telefon 442.**

Cereți prospect!

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO” original.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător

construiește în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICA DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

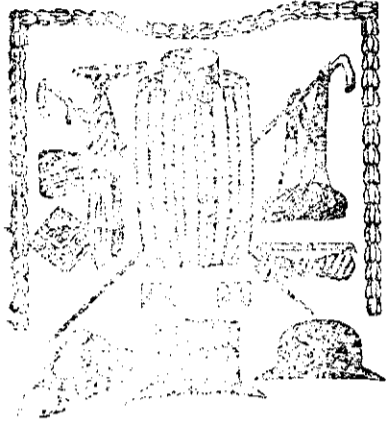
Cinel fabricii cu aproape 8000 încercări și funcționări!

Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de
modă pentru bărbați și copii

CINTEA și HAU
LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoare a atrage atențiunea on. public asupra prăvăliei noastre nouă și cu totul modernă, înzestrată cu marfa cea mai solidă și fină din patrie și străinătate, și astfel aranjată, încât suntem în plăcuta poziție de a satisface toate cerințele onor. public. În special suntem în plăcuta poziție a recomanda on. public specialitățile de **albituri** pentru bărbați, și de **ghete** pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de binevoitorul sprijin suntem

Cu stimă:
Cintea și Hau

nr. telefonului 604.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, zgârciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgâieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de
Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

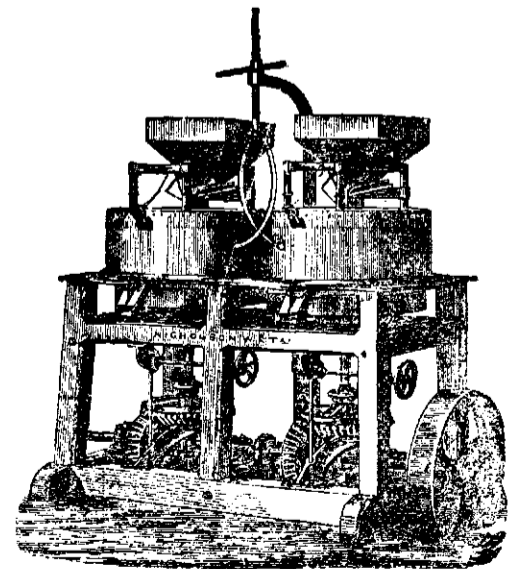
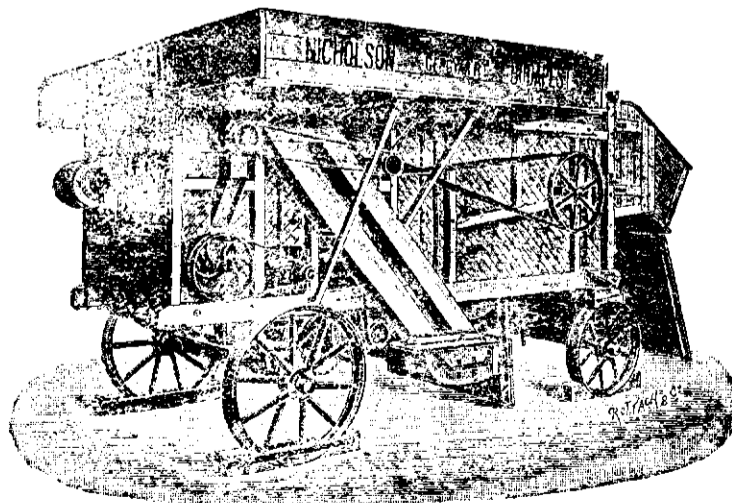
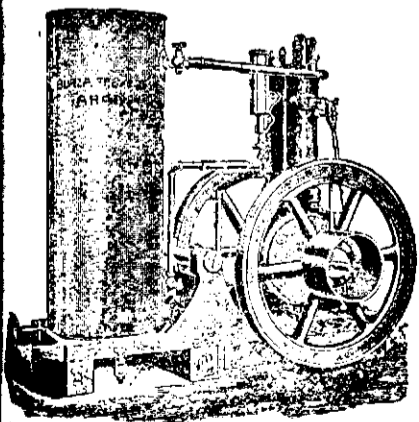
ROZSNYAY M.

A R A D.

Nr. telefonului 604.

FRĂȚII BURZA Cea mai mare firmă românească din Ungaria.
Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.
(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** aranjăm **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzin cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

Szighety Sándor

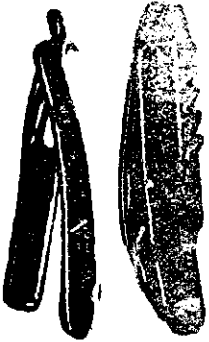
atelier de cuțite și točilărie artistică
Budapesta, VII., Strada Akácza No 64.
Colțul Străzii Király.

Se recomandă pentru **ascuțirea și repararea** de foarfeci, cuțite, brice și tesacuri de bucătărie în condiții ireproșabile și pr. conv.

Mare depozit de unelte și utensilii pentru barbieri, ca foarfeci, brice și curele de ascuțit etc. etc. precum și cuțite de buzunar ș. a.

Pentru barbieri se ascut două briciuri gratuit dacă trimiți 12 deodată.

Comandele se execută prompt și conștiințios.

Decorat cu medalie de aur la expoziția agricolă din Lugoj.

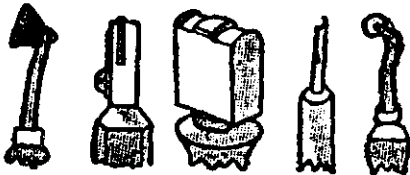
Dicsics B. Ignác,
succesorul lui Bálint Dicsics.
Atelier de trăsuri, șele și lustruire.
LUGOJ, strada Niță Popa
lângă biserica gr.-orientală română.

Pregătește tofelul de trăsuri și căruțe, precum și lucrări de dogărie și făurărie. Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

IRING HENRICH

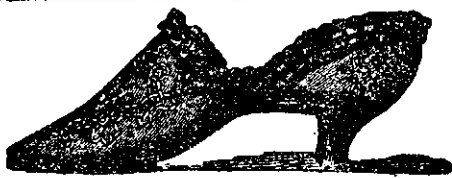
fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS
păpușar,
— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păsă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Siria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K — 68 litru.
Rizling — 70. Roșu — 94.

Vinuri din anul 1910: Carbenet alb K — 90 litru. Șiller K — 56. Rizling K — 58.
Rizling și Ruje amestecat K — 54 litru.

Vin din anul 1911 K — 50 și 52 litru.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

ȚIMBALE!

Țimbele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc

fabricant de cimbele.

Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețuri cerute, la cerere, se trimit gratis. Corespondența intrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbească.

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4% și amortizație, pe pământuri, dela 10—65 ani, rămânând procentele acele.

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea mai perfectă, precum: mașini de treierat, cu abur, benzin și olei, mașini de semănat și și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă prețurile cele mai convenabile cu plățire în rate

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini, motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez luminare cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimiți specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura generală comercială.

Pálmer Mátyás

Timișoara, Strada Jenő-Herceg Nr. 13.

Stoboare de sârmă

tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

În atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri de vânătoare etc.

KLEIN ISTVÁN,

fabrică pentru împletituri de sârmă
Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimiți și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice. Cele mai frumoase rețele.

Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip (prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru schinte, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și stouri pentru ferești de ori-ce mărime.

Prețuri ieftine! — Serviciu prompt
Prospect de prețuri trimis gratis.

: Atelier de croitorie

Ioan Avram

→ Bistrița ←

Strada Lemnelor Nr. 63

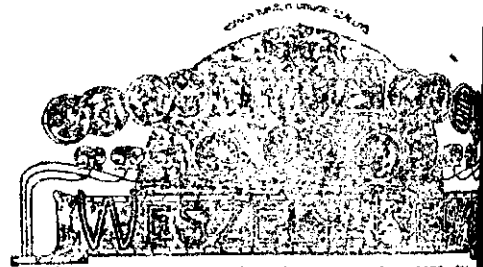
în casa Dr. Onișor, peste drum de casa comitatului.

P. T.

Am onoarea a aduce la cunoștința on. public, că m-am deschis modestul meu

atelier de croitorie

în strada Lemnelor nr. 63, unde l-am mărit și aranjat după cele mai nouă modele, astfel că acum sunt în plăcuta poziție de a putea ținea în depozit permanent cantitate însemnată de stoffe și alți articole de branșă. — Materialul este cel mai bun, prețuri cât se poate de moderate, comenzi urgente se efectuează în cel mai scurt timp.

WESZELY BELA

ELŐSŐ HATÁROZÓ-GYÁROS ÉS ALKALMAZOTT

PRIMUL FABRICANT DE BUTONIERI

Pregătește: **butoaie, var**

în ori-ce mărime; din lemn de stejar uscat și alb, pe lângă garanție. — Prețuri mește ori-ce comandă mare, aranjament compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil.

MARE DEPOZIT

FURNISORUL CURȚII REGALE ROMÂNE

WESZELY BELA

PRIMUL FABRICANT DE BUTONIERI

→ LIPOVA. ←

GHEORGHE GIURDOANU

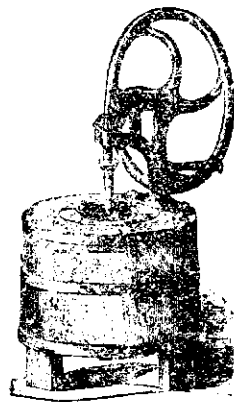
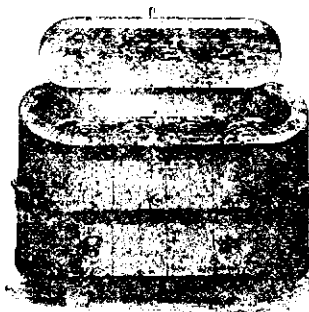
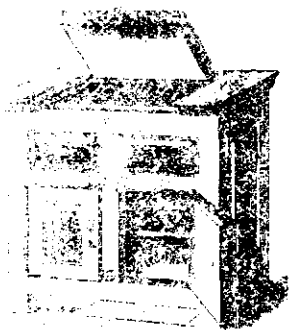
MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASOVI CI Nr. 19.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucrări pentru edificii ori unde, și în orice stil, cu prețuri moderate.

Dulapuri pentru gheață. Despre excelența dulapurilor mele de gheață se poate oricând convinga deja la prima vedere, drept aceia recomand fierăria să-mi cerceteze magazinul aflător în Budapesta VI, Terézker-ut nr. 8, sau fabrica. Deoarece toate fabricatele mele se execută sub condiția și supravegherea mea, de aceea ofer cea mai deplină garanție pentru calitatea lor bună. Nu măbose scrisori de mulțumire dovedesc exactitatea afirmațiunii mele.

Gindert István
Fabrica: IV., str. Klapka nr. 5. Magazinul: VI, Terézker-ut nr. 8. Budapesta.
Catalog de prețuri în limba ungurească, germană și franceză trimis gratuit.

De neîntrecut!
Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățarea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

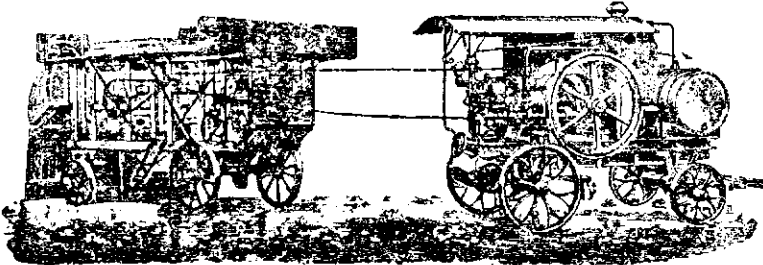
LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria)

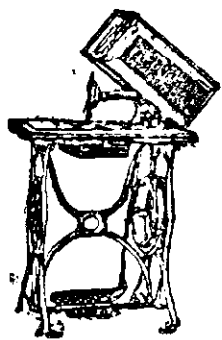
Având sistem propriu de-a curăți chimic și a colora, sunt neîntrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, dantele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acuratețe. Batoane de piele le colorez în culori închise.

Fabrica de mașini și turnătorie de metale **Fürst Antal**, Timișoara-Fabrie
Șirul stâng al Begei nr. 11. — (în casa proprie).

Primește spre lucrare: *diferite piese pentru mașini de abur*, în orice mărime. *Garnituri complete pentru mori și fabrici de spirt.*
Cilindrele se găuresc la fața locului fără desaranjament.

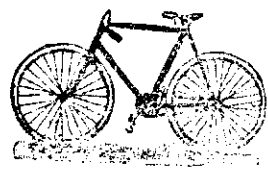
Ori-ce reparație la cazan ori mașini o face în execuție solidă, cu preț foarte ieftin.
Fabrică: *Cazane nouă pentru aburi și dulapuri p. locomobile.*
Ciselește și curăță cilindre pentru mori.

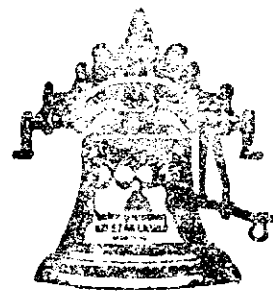
Leitner Sándor

mechanic și electrotehnic
Cluj—Kolozsvar,
Strada Deák Ferencz Nru! 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: *casce de bani, biciclete, mașini de cusut, gramafone și mașini de scris.* — Primește ori-ce muncă de branșă, precum: *introducerea soneriilor, a lumini de electrice și a diferitelor motoare.*

Fabrică de clopote

Distinsă la expoziția universală din Paris.

Szlezák László

fabrică p. turnat clopote, accesorii de turnuri și stativele lor
Budapesta, Frangepán-u. 77.
(Casa proprie. Lângă stațiunea tramv. electric).

Se recomandă pentru executarea oricărui lucrări din acest ram, ca turnarea de clopote noi și vechi, pelângă garanție de mai mulți ani, cu coroană de fier invenția mea. Pregătesc statine drepte și plecate pentru clopote.
Preliminare se trimite la cerere gratis și franco. — La dorință merge și în provincie pe speșele proprii. Execuție solidă.

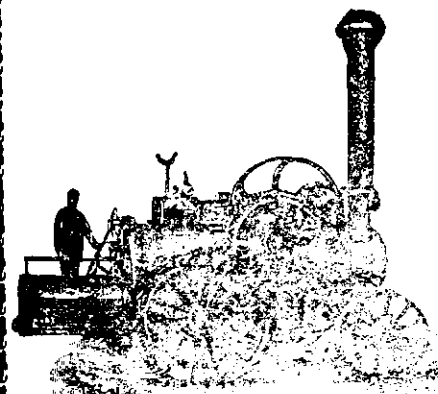
Vitorul e al mașinilor de treerat de sine umblătoare!

Dacă locomobilul d-voastră nu este provăzut cu automat de sine umblător, adresați-vă la fabrica

Friedrich Testvérek

Tmeesvár-Józsefváros,

unde căpătați ori-ce informații de lipsă. În atelierele acestei fabrici să transformă la an peste 100 locomobile în automobile după cel mai nou sistem și cu piese noi brevetate — *Mare cruțare de timp și de bani se poate ajunge cu mașinile aceste automobile.* Mare depozit în locomobile cu aburi. Prețuri ieftine! Condiții favorabile!

Pregătite în atelierul său propriu.

Anton Juratsch, pantofar pentru domni, dame și copii,
Nagyszeben, Strada Reisper nr. 11.

Recomandă în atenția on. public din loc și provincie

prăvălia sa de încălțăminte

pregătite în atelierul său, după cerințele model și ortopediei, cu prețuri foarte moderate.

Reparatori execut ieftin!

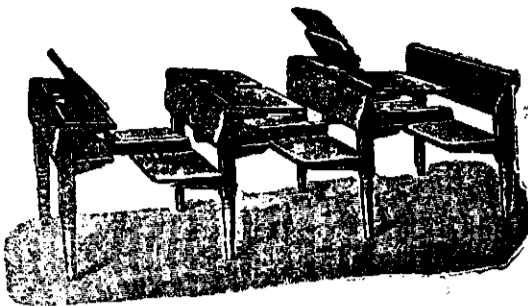
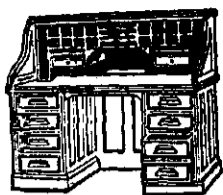
Prețurile cele mai moderate!

Material prima calitate!

Serviciu prompt!

Feivel Lipót utódai

Budapest, IX. Ipar-u. 4.

Fabrică de bănci pentru școală, aranjamente pentru birouri, accesorii de gimnastică etc.

Catalog ilustrat la dorință se trimite gratuit.

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găesc între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul: 1 buc. 1'80 1'90 2.- 2'20 2'40 2'50 2'60 cor. buc. 1 se dă rabat.

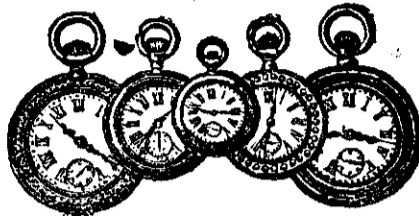
Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase „Koronagyémánt” Kaposvár, Fő-utca 22 T.

H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reispergasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de **CIASORNICE**

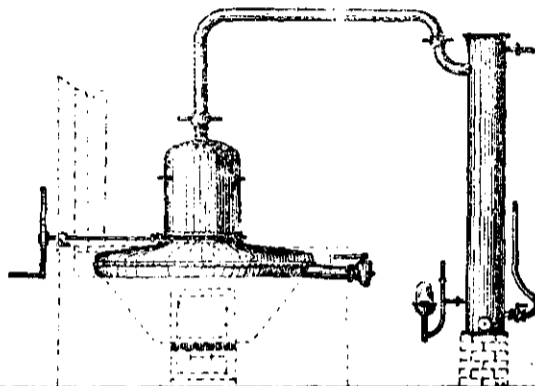
de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Păvăie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Toate reparaturile se execută prompt și cu garanță.

Arányi Adolf, fabrică de obiecte de aramă

Ujpest Lőrincz-u. 7. (în casa proprie.)

Fabrică și liferează, în cea mai excelentă execuție: CAZANE de fier

rachie, precum și garnituri complete pentru fabrici chemice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Catalog trimis gratuit.

Pentru bolnavii de stomac!

Tuturor cari suferă de stomac, fie în urma recelii, ori că și-a prea încărcat stomacul, fie că n'are poftă de mâncare, ori mistuire greu, ori că și-a stricat stomacul prin mâncări prea reci, ori prea ferbunți, prin o viață neregulată, având astfel catar de stoame, cărcel, dureri, mistuire grea, le recomandăm:

Vinul aromat Hubert Ullrich,

singurul remediu bun de casă, recunoscut de lumea medicală.

Acest vin aromat este pregătit din burueni de leac și din vin bun, întărește și dă viață organului de mistuire al omului. Vinul aromat liniștește durerile și intrând în sânge are calitatea de al renoi.

Prin întrebuințarea la timp a vinului aromat se vindecă toate morburile. Astfel să nu întârzie nimeni de a-l încerca. Simptoame, ca dureri de cap, răgăieli, arderi în stomac, cari obviu la boalele cronice de stomac, — toate dispar după o scurtă întrebuințare.

NEREGULARITĂȚI DE SCAUN precum și urmările lui, colice, palpități de inimă, insomnie, suirea sângelui în ficat, hemoroide, se vindecă sigur prin vinul aromat. Vinul aromat influențează în mod hotărât, îndepărtând din stomac și intestine, materiile stricicioase și de prisos.

PALIZENIA, ANEMIA, SLĂBICIUNEA, toate sunt urmările unei grele mistuiri, a unei formări defectuase a sângelui și funcționării neprielnice a ficatului. Și la astfel de persoane se poate observa: ir somnic, dureri de cap, etc. . . Vinul aromat dă un nou impuls vieții slăbite. Mărește apetitul, ajută mistuirea, regulează schimbarea materiilor în stomac, influențează formarea sângelui, calmează nervii și dă vioiciune. Multe scrisori de mulțumită și recunoștință dovedesc pe deplin aceasta.

Vinul aromat se poate cumpăra în butelii de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Aradu-nou, Glogovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa, Hidegköt, Vinga, Székesut, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Szt.-Péter, Perjamos, Szemlak, Szarafalva, Nagylak, Falota, Alberti, Mezöhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyháza, Kurtics, Ujszentanna, Pankota, Siliingya, Taucz, Szlatina, Baja, Kaprucz, Brcztovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenau, Zsádány, Szent-András, Kis-Becskerek, Mehala, Temesvar.

Trimit de altfel și farmaciile din Arad, vin aromat în ori-ce parte a țării.

Să cereți expres:

Vin aromat »Hubert Ullrich!«

Vinul meu aromat nu e o compoziție tănuită: constă din vin de Malaga 4500, esență de vin 1000, Glycerin 1000, Vin roșu 2400, zamă de tăiși 1500, de cireșe 3200, Anis rădăcină americană, á 100. — Din aceste se face mistura

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körut 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașine de freerat (îmblătite) cu putere de vapor, motorică, mînat cu cai și cu mîna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Tocători de paie și nutreț.

Mașine de tăiat sticle.

Tumbe de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună,

cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco.

Correspondență română.

Mașine de cosit și secerat.

Zdrobitori de struguri.

Prese de struguri.

Morișche de uruit.

Pompe de fântâni și